

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему: «Облік і контроль розрахунків з бюджетом у
ТОВ «Чорноморська іграшка»**

ШИФР КРБ.ЦТФО.1.153-03.2.10

Здобувачки _____ Соболь К.В.

Керівник _____ доц. Скляр Л.Б.

Керівник _____ ст.викл. Пчелянська Г.Б.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "10" червня 2024 р., протокол № 15.

Завідувачка кафедри

цифрових технологій фінансових операцій _____ Галина ТКАЧУК

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри
цифрових технологій фінансових операцій

«___» _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Соболь Катерини Володимирівни

1. Тема роботи *«Облік і контроль розрахунків з бюджетом у ТОВ «Чорноморська іграшка»*

Затверджена наказом ОНТУ від 04 квітня 2024 р. наказ № 153-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи *6 червня 2024 р.*

3. Вихідні дані роботи *Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022 р.р.*

4. Перелік питань, які потрібно розробити *Теоретичні основи обліку та контролю розрахунків з бюджетом. Організаційно-економічна характеристика підприємства та аналіз фінансових показників підприємства за 2021-2022 р.р. Особливості організації бухгалтерського обліку та розрахунків з бюджетом на підприємстві. Висновки та пропозиції.*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **15 лютого 2024 р.**

Керівник _____ доц. Скляр Л.Б.
Керівник _____ ст.викл. Пчелянська Г.Б.

Завдання прийняв до виконання _____ Соболев К.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	15.02.24 - 15.03.24	
2. <i>Організаційно-економічна характеристика підприємства</i>	16.03.24 - 21.04.24	
3. <i>Організація обліку та контролю об'єкта дослідження на підприємстві</i>	22.04.24 - 25.05.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	26.05.24 - 06.06.24	

Здобувачка-бакалавр _____ Соболев К.В.

Керівник роботи _____ доц. Скляр Л.Б.
Керівник роботи _____ ст. викл. Пчелянська Г.Б.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка-бакалавр Соболев К.В. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: “Облік і контроль розрахунків з бюджетом у ТОВ «Чорноморська іграшка»

Кваліфікаційна робота містить три розділи, вступ і висновки.

В першому розділі розкрито теоретичні і законодавчі засади обліку розрахунків з бюджетом . Характеристика бухгалтерського фінансового та податкового обліку розрахунків з бюджетом розкрито на основі Положень бухгалтерського обліку, а також досвіду використання цих стандартів в обліковій практиці підприємств. Вивчено питання внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом.

В другому розділі наведена техніко-економічна характеристика ТОВ «Чорноморська іграшка», а також економічний аналіз діяльності підприємства за 2021-2022 р.р.

В третьому розділі охарактеризовані конкретні положення облікової політики ТОВ «Чорноморська іграшка», організація бухгалтерського обліку на ньому, а також стан бухгалтерського обліку з бюджетом. Вивчено питання облікової політики розрахунків з бюджетом та особливості аудиту.

У висновках наведені конкретні пропозиції щодо поліпшення ефективності діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка» та шляхи вдосконалення розрахунків з бюджетом.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	– 72 с.
таблиць	– 25
рисунків	– 10
додатків	– 5

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП	5
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ	8
1.1. Розрахунки з бюджетом як об'єкт обліку	8
1.2. Класифікація податків і зборів в Україні	12
1.3. Облік розрахунків з бюджетом в умовах застосування національних стандартів бухгалтерського обліку	16
1.4. Концептуальні основи побудови розрахунків з бюджетом	19
1.5. Організація і методи внутрішньогосподарського контролю розрахунків з бюджетом	22
2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА».....	30
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства	30
2.2. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства	35
3. СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ У ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»	47
3.1. Організації обліку розрахунків з бюджетом на підприємстві.....	47
3.2. Особливості формування облікової політики підприємства для цілей оподаткування	54
3.3. Облік заборгованості у ТОВ «Чорноморська іграшка»	60
3.4. Методика аудиту розрахунків з бюджетом за податками та обов'язковими платежами	65
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	79

ВСТУП

Податки є основним джерелом доходів державного бюджету, з яких один із найзначніших наповнювачів – це податок на додану вартість. На протязі всього терміну існування України як самостійної держави податкове законодавство, яке є правовою основою взаємовідносин держави з платником податків, безперервно вдосконалювалося. Відповідно з назначеною метою держави, пов'язаною з процесом європейської інтеграції, також відбувається забезпечення прозорості та уніфікації норм податкових відносин щодо справляння податків та платежів.

Необхідність податків впливає з функцій та завдань держави (політичних, економічних, оборонних, соціальних та ін.), виконання яких вимагає певних коштів. Юридичні особи зобов'язані визначатися з переліком податків, які мають сплачуватися; самостійно обчислювати податкові зобов'язання; правильно заповнювати та своєчасно подавати податкову звітність.

Бухгалтерський облік і контроль розрахунків з бюджетом є важливим інструментом управління економікою. В сучасних умовах здійснюється адаптація існуючої системи обліку та аудиту до міжнародних стандартів, впроваджуються у практику нові підходи і методики організації обліку ресурсів суб'єктів господарювання й контролю за їхнім використанням, підвищується роль обліку в управлінні виробництвом.

Зростання ролі бухгалтерського обліку у розв'язанні економічних проблем на сучасному етапі розвитку економіки України зумовлює необхідність удосконалення обліку і аудиту взаєморозрахунків з бюджетом держави в процесі формування й використання фінансових ресурсів підприємницьких структур. Чітка і прозора побудова обліку підвищує його роль як основного засобу контролю за ефективним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів підприємства.

Облік і контроль розрахунків з бюджетами різних рівнів останнім часом піддаються критиці як з боку керівників господарських структур, так і з

боку податкової адміністрації. У наукових і практичних публікаціях по-різному трактуються існуючі методи обліку розрахунків із фінансовими органами держави, визначення кінцевих фінансових результатів і податкових зобов'язань.

В Україні зроблено вже багато щодо наближення бухгалтерського обліку та аудиту до міжнародних норм права. Тому дослідження з питань удосконалення бухгалтерського обліку і аудиту розрахунків з бюджетом слід орієнтувати не тільки на міжнародні стандарти і досвід, а й на конкретні умови та специфіку діяльності підприємства відповідної галузі економіки.

Розвитку теорії і практики обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом сприяли роботи вітчизняних економістів П. М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутиця, В.П. Завгороднього, М.В. Кужельного, А.М. Кузминського, М.С. Пушкаря, В.В. Сопка, М.Г. Чумаченка, В.Г.Швеця, В.О. Шевчука та інших.

Одночасно, виникає необхідність подальшого поглибленого вивчення вказаних питань.

Вищевикладене зумовило вибір теми дослідження та його основних напрямів.

Мета і завдання дослідження. Основною метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень, а також розробка методичних і практичних рекомендацій з питань удосконалення обліку розрахунків з бюджетом.

Для досягнення зазначеної мети були визначені такі завдання:

- розкрити суть платежів до бюджету та їх економічну природу;
- оцінити методику чинної системи обліку розрахунків з бюджетом;
- виявити організаційно-технічні особливості обліку платежів та їх нормативно-правове забезпечення в сучасній діючій практиці;
- узагальнити порядок розрахунків із бюджетом та іншими фінансовими інститутами з позицій повноти, достовірності й своєчасності розрахунків;

- розробити пропозиції щодо удосконалення обліку розрахунків з бюджетом;
- вивчити чинну систему внутрішньогосподарського контролю з метою його удосконалення.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних питань обліку та контролю розрахунків підприємства з бюджетом.

Об'єктом дослідження є чинна система обліку і контролю розрахунків з бюджетом на діючому підприємстві ТОВ «Чорноморська іграшка».

Методами дослідження є діалектичний підхід до вивчення сучасного стану обліку розрахунків з бюджетом та його оцінка. На підставі діалектичного методу наукового пізнання у роботі проведено аналіз і синтез загальних понять, поєднання історичного і логічного в еволюції обліку розрахунків з бюджетом. У процесі дослідження застосовувалися прийоми групування, статистичних порівнянь, а також методи аналізу, синтезу, спостереження, узагальнення та графічного зображення даних.

При дослідженні використовувалися законодавчі акти України, нормативні документи, роботи провідних учених-економістів, матеріали науково-практичних конференцій, семінарів.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ

1.1. Розрахунки з бюджетом як об'єкт обліку

Економічна система не може ефективно функціонувати без перерозподілу ресурсів між підприємствами, різними категоріями населення та територіями. Для цього важливо правильно організувати облік результатів господарської діяльності, визначити об'єкти оподаткування, розрахувати розмір податків, відобразити їх у бухгалтерському обліку та своєчасно перерахувати до бюджету.

Історія становлення системи платежів і відрахувань, які здійснюють підприємства, має давні корені. Наука і практика оподаткування довгий час розвивалися в рамках фінансової діяльності держави як необхідний елемент економічного і соціального розвитку. Податки стали усвідомленою необхідністю на цьому етапі.

Якщо розглядати податки в історичному аспекті, можна дійти висновку, що податки - це найпізніша форма вилучення доходів на користь держави. Спочатку податки існували як тимчасова допомога. Наприклад, в Англії в першій половині XVII століття парламент не визнавав постійних податків на загальнодержавні потреби.

Однак розвиток суспільства, особливо під час війн, вимагав великих ресурсів, що перетворило податки на постійне джерело державних доходів. Відомий політичний діяч Б. Франклін зазначив, що "платити податки і вмирати повинен кожний".

Представники класичної школи економіки, такі як А. Сміт і Д. Рікардо, зробили значний внесок у розвиток теорії податків. А. Сміт стверджував, що податок - це справедлива ціна за послуги держави. Він сформулював основні принципи оподаткування:

- громадяни повинні підтримувати державу відповідно до своїх доходів;
- податок має бути точно визначеним, відомим платникові;
- податок слід сплачувати зручним для платника способом;
- витрати на вилучення податку повинні бути мінімальними.

Ці принципи залишаються актуальними. Пізніше вчені, такі як О. Мірабо,

Ф. Юст і П. Веррі, доповнили їх вимогами щодо мінімізації впливу податків на доходи платників та економічний розвиток.

Темпи та масштаби економічного розвитку в ХІХ столітті вимагали нових підходів до питань оподаткування, а також до обліку сплачуваних податків і визначення їх розмірів. Стало зрозуміло, що сприйняття податків як суспільного зла або перешкоди для розвитку заважає реалізації планів та цілей багатьох політичних партій і угруповань, здебільшого правого спрямування. Життєві умови того періоду потребували перегляду економічних постулатів щодо податків, що призвело до появи нових напрямків у науці про податки. Яскравим представником цього напрямку став Ж.Сісмонді, який розробив теорію податків як насолоди. Він писав: "Доходи розподіляються між всіма класами нації, жоден із видів доходу не повинен уникати обкладання. Громадяни мають дивитися на податки як на винагороду за урядовий захист їх особистості та власності. Податки, що сплачуються громадянами, мають справедливо відповідати вимогам суспільства та витратам, які воно робить заради них. Через податки покриваються щорічні витрати держави, і кожний платник податків таким чином бере участь у загальних витратах заради себе та співгромадян. Мета багатства завжди полягає в насолоді. Через податки кожний платник купує не що інше, як насолоду. Насолоду він отримує від суспільного порядку, правосуддя, забезпечення особистої безпеки та власності. Насолоду також надають суспільні роботи, такі як гарні дороги, широкі бульвари, здорове водопостачання. Народна освіта, завдяки якій діти отримують виховання, а дорослі – розвиток релігійних почуттів, також приносить насолоду. Доповненням до всіх інших насолод є національний захист, який забезпечує кожному участь у вигодах, що дає суспільний порядок".

Звичайно, ці погляди Ж.Сісмонді були сформульовані на користь певних верств суспільства, які на той час у Європі переживали період становлення і зміцнення. Проте ці ідеї здобули визнання і подальший розвиток, включаючи наукову думку першої половини ХХ століття.

Визначення податків як примусового стягнення збереглося і до сьогодні. Однак сучасна фінансова наука справедливо зазначає, що податки – це примусова

виплата державі частини власного доходу, але між сумою сплачених податків і вигодою, яку отримує громадянин від держави, немає тісного зв'язку.

Сучасна наука про податки має значну теоретичну та методологічну базу. Її принципи глибоко аргументовані, витримали практичну перевірку часом і вписалися в загальні положення фінансової науки. У багатьох країнах існують спеціальні системи податкового обліку. Найфундаментальніші положення формулюються таким чином: справедливість оподаткування означає, що розмір податку визначається розміром доходу, а ставка податку однакова для юридичних і фізичних осіб з однаковими доходами; ефективність податкових систем визначається наявністю інструментів, що стимулюють економічне зростання та підприємницьку активність; простота податкової системи відображається у зрозумілості техніки обчислення податків і заповнення форм звітності.

Об'єктом оподаткування є розмір отриманого доходу або величина майна. Джерелом податку є прибуток або інші форми вигоди чи доходу. Вони потребують точного обліку і постійного аналізу впливу на господарську діяльність юридичних осіб.

Найбільшого розвитку податки досягають в умовах розвиненої ринкової економіки. Вони стають об'єктивним елементом фінансових відносин між державою та юридичними і фізичними особами. Формується завершена модель податкової системи кожної держави, яка включає методи і об'єкти оподаткування, ставки податків, строки їх сплати, контроль за витратами.

Кожен вид податків має свої специфічні риси та функціональне призначення, займаючи певне місце в податковій системі. Роль податку визначається його належністю до певної групи згідно з існуючою класифікацією податків. Класифікація дозволяє глибше розкрити сутність і функції податків, покращити їх роль у податковій політиці держави, а також визначити напрямок і характер впливу на соціальний та економічний розвиток суспільства. Так в Україні класифікація податків згідно Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. №2755-УІ матиме вигляд зазначений в додатку А.

Економічний розвиток ХІХ століття вимагав нових підходів до оподатку-

вання та обліку податків. Податки стали сприйматися як необхідний елемент фінансових відносин між державою та юридичними і фізичними особами.

Розвиток податкових систем вимагає нових підходів до поліпшення обліку та звітності. Не лише методи та форми збирання коштів для бюджетів змінюються, але й саме ставлення до оподаткування. Податки стають ефективним інструментом для здійснення державної політики у сферах економіки та соціального розвитку. Вони допомагають перерозподілити валовий внутрішній продукт між різними територіями, галузями та соціальними групами. Цей перерозподіл спрямований на компенсацію недоліків ринкового саморегулювання, стимулювання бізнесової активності, працездатності та підтримки рівня зайнятості.

Ефективність оподаткування в значній мірі залежить від наявності достатньої інформації у бухгалтерському обліку для обчислення оподатковуваних сум, тобто наскільки ефективна система обліку у визначенні сплати податків для бюджету. Є потреба в наближенні бухгалтерського обліку та податкової звітності, що є найскладнішим завданням на даному етапі економічного розвитку України.

Важливою є також захист прав платників податків. У США був прийнятий "Білль про права платника податків", спрямований на захист інтересів платників податків від надмірних вимог податкових органів. У Франції прийнято Хартію прав та обов'язків платника податків, яка розширює перелік гарантій. Ці країни надають можливість податковій рекламації як додатковий спосіб вирішення спорів.

Ці приклади ілюструють важливість взаємовідносин між платниками податків та податковими органами, точне відображення операцій у бухгалтерському обліку для ефективності системи оподаткування.

Для країн з перехідною економікою, таких як Україна, реалізація принципів при побудові податкової системи - складне завдання. Сьогоднішні дії в сфері оподаткування здебільшого обмежуються оперативною реакцією на складні ситуації. В цих умовах організація бухгалтерського обліку стає надто складною. Теоретична концепція свідомого регулювання економічних процесів через податки - це завдання майбутнього.

1.2. Класифікація податків і зборів в Україні

Податковим кодексом України встановлено систему податків та зборів в Україні можна класифікувати за певними ознаками, окремі з яких наведені в додатку Б. Класифікація податків та зборів здійснюється в залежності від рівня і компетенції державних структур, які їх встановлюють; за формою оподаткування; за економічним змістом об'єкта оподаткування; за способом їх стягнення (в залежності від територіального рівня) або джерела сплати; в залежності від способів встановлення ставок оподаткування; в залежності від встановленого порядку використання; за суб'єктом оподаткування.

В залежності від рівня державних структур, які встановлюють податки, вони поділяються на загальнодержавні та місцеві. Перелік загальнодержавних та місцевих податків і зборів визначено Податковим кодексом України (статті 9, 10)

До загальнодержавних податків належать податок на додану вартість; акцизний податок, податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; екологічний податок, плата за землю, мито; державне мито та інші встановлені статтею 9 ПКУ.

Загальнодержавні податки, збори та прийняті Верховною Радою України та стягуються в обов'язковому порядку на всій території України незалежно від того, до якого бюджету вони зараховуються.

Місцеві податки та збори налічують 5 видів платежів. Сьогодні в Україні існує 2 види місцевих податків та 3 — місцевих зборів, які закріплені статтею 10 ПКУ. На рисунку 1.1 показано склад місцевих податків і зборів.

Отже до місцевих податків і зборів належать: податок на нерухоме майно та єдиний податок; збір за місця для паркування транспортних засобів; збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, туристичний збір. Місцеві податки та збори, механізм їх справляння та порядок їх сплати встановлюються сільськими, селищними, міськими радами народних депутатів відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, встановлених розділом XII Податкового кодексу України про зазначені місцеві податки та збори.

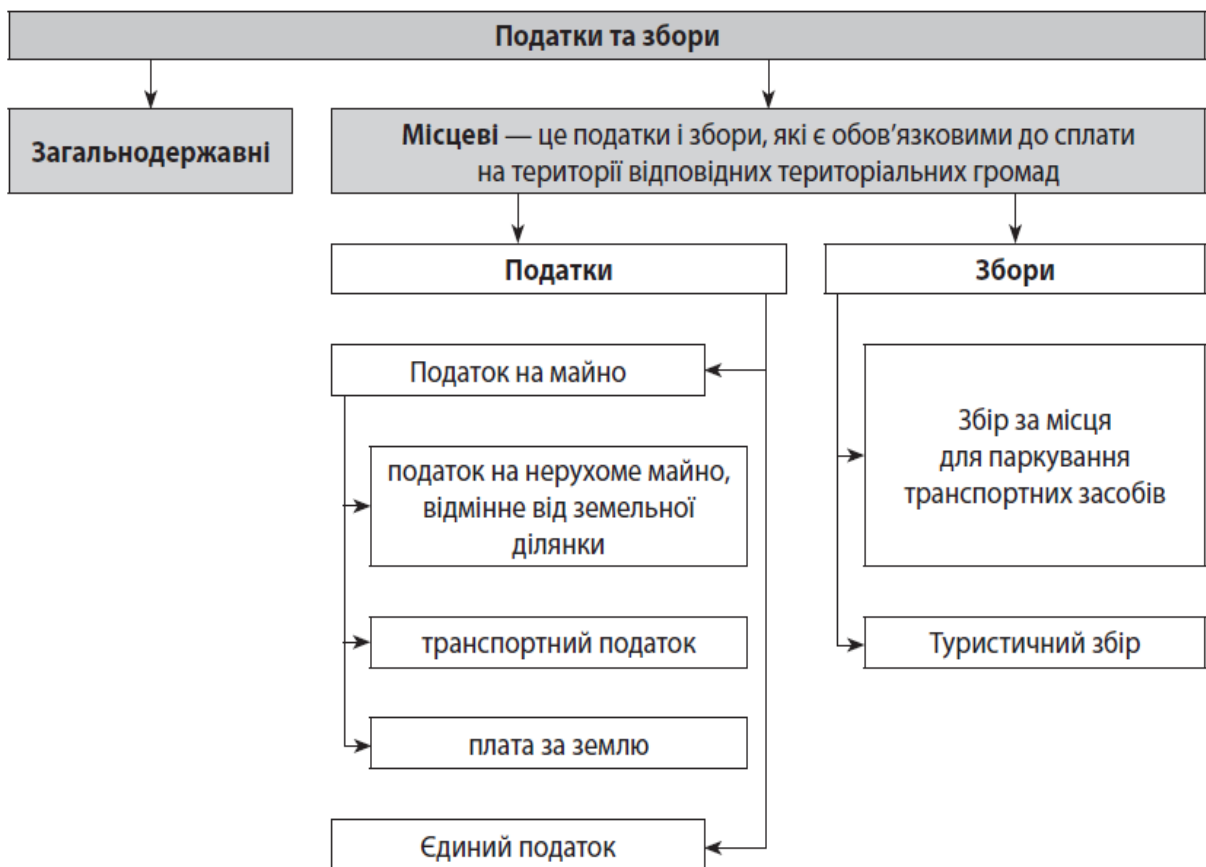

Рис. 1.1 - Структура податків і зборів в Україні

За формою оподаткування податки поділяються на прямі і непрямі. Критерієм такого поділу стала теоретична можливість перекладання обов’язку сплати податку на іншу особу — на споживача продукції.

Прямі податки встановлюються відносно платників. Їх розмір залежить від розміру об’єкта оподаткування. Кінцевим платником прямих податків є той, хто одержує дохід, володіє майном.

До прямих податків належать всі прибуткові та майнові податки (наприклад, податок з доходів фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, плата (податок) за землю, тощо.

Непрямі податки встановлюються на окремі товари (роботи, послуги) і включаються до їх ціни. Кінцевими платниками непрямих податків є споживачі товарів (робіт, послуг), а самі податки включаються у вигляді надбавки до ціни на них. Непрямі податки ще називають податками на споживання. Оскільки платниками непрямих податків є споживачі (покупці) і самі податки включаються до ці-

ни товарів (робіт, послуг), то їх розмір для окремого платника податку прямо не залежить від одержаних ним доходів або наявного у нього майна.

До непрямих податків належать податок на додану вартість, акцизний податок, мито. **За економічним змістом** об'єкта оподаткування податки поділяються на: прибуткові податки; майнові податки; податки на споживання; податки на різні дії. **Прибуткові податки** стягуються з доходів (прибутків) фізичних та юридичних осіб.

Майнові податки застосовуються при оподаткуванні рухомого та нерухомого майна, а також на використання різних ресурсів — землі, води, корисних копалин тощо.

Податки на споживання сплачуються не при одержанні доходів (прибутку), а при їх використанні.

Податки на різні дії стягуються за оформлення юридичних чи господарських актів, з фінансових операцій, реалізації продукції тощо.

За джерелом сплати податки поділяються на ті, які сплачуються за рахунків собівартості, ціни, доходу, прибутку.

Залежно від суб'єкта платника податки поділяються на податки з юридичних, фізичних осіб та змішані податки, що передбачають платника і юридичну, і фізичну особу (наприклад, податок з власників транспортних засобів, земельний податок і т.п.). При цьому змішані податки можна розділити на:

а) податки, які обумовлені наявністю певних матеріальних благ (транспортні засоби, ділянка землі);

б) податки, що визначаються видом діяльності платників (податок на додану вартість, акцизний податок).

Для ведення синтетичного обліку заборгованості (зобов'язань) за податками, зборами до бюджетів Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачені наступні синтетичні рахунки:

рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами»

рахунок 17 «Відстрочені податкові активи»

рахунок 54 «Відстрочені податкові зобов'язання»

рахунок 55 «Інші довгострокові зобов'язання»

рахунок 98 «Податок на прибуток»

Відповідність і взаємозв'язок між рахунками бухгалтерського обліку податків, зборів та видами зобов'язань і окремих витрат ілюструється в табл.1.1.

Таблиця 1.1 - Відповідність і взаємозв'язок між рахунками бухгалтерського обліку податків, зборів та видами зобов'язань і окремих витрат

Розділ	рахунок	Вид	субрахунок	Ознака обліку в розрізі субрахунків	Субрахунок
Необоротні активи	1	Відстрочені податкові активи	17	Визначаються підприємствами самостійно для відображення сум податку на прибуток, які підлягають відшкодуванню в наступних періодах внаслідок виникнення тимчасових різниць між балансовою вартістю активів або зобов'язань та їх оцінкою, яка використовується з метою оподаткування та перенесення податкових збитків, не використаних для зменшення податку на прибуток у звітному періоді.	
Довгострокові зобов'язання	5	Відстрочені податкові зобов'язання	54	Визначаються підприємствами самостійно для відображення сум податку на прибуток, які сплачуватимуться в наступних періодах внаслідок виникнення тимчасових різниць між балансовою вартістю активів або зобов'язань та їх оцінкою, яка використовується з метою оподаткування.	
		Інші довгострокові зобов'язання	55	Визначаються підприємствами самостійно для відображення відстроченої (реструктуризованої) відповідно до законодавства заборгованості в розрізі податків, зборів (обов'язкових платежів) тощо	
Поточні зобов'язання	6	Розрахунки за податками й платежами	64	Податки та збори	641 "Розрахунки за податками"
				Обов'язкові платежі	642 "Розрахунки за обов'язковими платежами"
				Податок на додану вартість	643 "Податкові зобов'язання"
					644 "Податковий кредит"
Витрати діяльності	9	Податок на прибуток	98	Податок на прибуток від звичайної діяльності	981 «Податок на прибуток від звичайної діяльності»
				Податок на прибуток від надзвичайної діяльності	982 «Податок на прибуток від надзвичайних подій»

Враховуючи те, що правильність ведення обліку та своєчасне і достовірне відображення операцій у податковій звітності є однією з основних умов ефективної діяльності, облікове забезпечення звітності підприємства про податки та збори є надзвичайно важливим. Якщо ще й враховувати доволі жорстоку систему фі-

нансових санкцій, що застосовують до підприємства при виявленні помилок в обліку та формуванні податкової звітності, то це стає абсолютно очевидним.

1.3. Облік розрахунків з бюджетом в умовах застосування національних стандартів бухгалтерського обліку

Наявність розрахунків з бюджетом у конкретній галузі знань, використання методів та прийомів, є необхідним явищем в економіці будь-якого суспільства. Це важлива складова управління, яка сприяє збереженню та росту власності, перерозподілу результатів господарської діяльності, та потребує наявності інформації про процеси виробництва та реалізації продукції. Цю інформацію отримують лише за допомогою використання відповідних методів і прийомів, які вбудовані в апарат та методи бухгалтерського обліку для відображення та систематизації економічних факторів.

Після набуття незалежності Україною було прийнято значну кількість нормативних актів, спрямованих на вдосконалення бухгалтерського обліку. Проте вони не змогли вирішити всі проблеми і суттєво підвищити рівень обліку відповідно до міжнародних стандартів. Виникла потреба в узгодженні бухгалтерського обліку з системою національних рахунків.

Система національних рахунків є інструментом для опису та аналізу економічних процесів на макrorівні. Ця інформація широко використовується при формуванні макроекономічної політики, а також в аналізі макроекономічного середовища керівниками підприємств та для наукових досліджень.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку передбачають можливість відстрочених податків як податкового кредиту. Ці зобов'язання визначаються в балансі і базуються на поточних або передбачених майбутніх ставках оподаткування.

Україна у 1999 році прийняла Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", який регулює організацію обліку та складання фінансової звітності для всіх юридичних осіб, що діють у межах країни. Основна мета цього закону полягає у забезпеченні користувачів достовірною інформацією про фінансовий

стан та результати діяльності підприємства.

Держава відіграє регулювальну роль у створенні єдиних правил бухгалтерського обліку та захисті інтересів користувачів.

Відповідно до законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, підприємства мають право самостійно обирати форму бухгалтерського обліку в залежності від характеру своєї фінансової діяльності. Проте їм необхідно дотримуватися встановлених нормативами вимог до ведення обліку.

Необхідно врахувати, що раніше використовані реєстри синтетичного та аналітичного обліку не відповідали потребам нової системи обліку і потребували адаптації або заміни. Це завдання можуть виконати лише добре підготовлені головні бухгалтери. Таким чином, були розроблені методичні рекомендації щодо застосування реєстрів бухгалтерського обліку.

Введення положень бухгалтерського обліку внесло ясність у відображення податкових зобов'язань у фінансовій звітності або призвело до створення нової системи оподаткування, як її називають деякі експерти.

Одним з основних протиріч між показниками бухгалтерського обліку і податкової звітності є різниця у величині прибутку, який відображається в фінансовій звітності, та прибутку, який оподатковується. Ця різниця виникає через різні фактори, які можна умовно поділити на постійні та тимчасові.

Все це ускладнює ведення обліку та податкової звітності, особливо у випадках, коли йдеться про операції, пов'язані з визначенням первісної вартості запасів, нарахуванням амортизації, а також з іншими операціями.

Об'єктом обліку розрахунків за податками згідно з податковим законодавством в цілому має виступати база та/або об'єкт оподаткування і податкові зобов'язання платника податку. Предмет, який обкладається податком, називається об'єктом оподаткування. Тобто об'єкт обліку структурно виглядає як дво - або трирівнева система показників. До групи податків з 2-рівневою структурою об'єкта обліку належать ті з них, по яких об'єкт оподаткування та база оподаткування збігаються.

В таблиці 1.2. показано порівняння ознак розрахунків за податками згідно з бухгалтерським та податковим законодавством.

Таблиця 1.2 - Характеристика обліку розрахунків за податками згідно з бухгалтерським та податковим законодавством

Порівняльна ознака	Облік розрахунків за податками згідно з бухгалтерським законодавством	Облік розрахунків за податками згідно з податковим законодавством
Користувачі інформації	Внутрішні та зовнішні	Податкові органи, аудитори
Обов'язковість ведення обліку	Регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Регулюється податковим законодавством
Точність інформації	Незначні відхилення у відображених даних	Великі вимоги до точності
Об'єкти обліку та звітності	Підприємство в цілому	База оподаткування
Мета обліку	Складання звітності для потреб зовнішніх користувачів	Надання інформації про нарахування та сплату податків податковим органам
Принципи обліку	Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку	Облікові процедури суворо регламентовані державою
Вимірники в обліку	Грошовий, трудові, натуральні	Грошові
Періодичність складання	Квартальна, річна	Квартальна, річна, місячна
Терміни подання	У встановленому законодавством порядку або на вимогу користувачів	У встановленому законодавством порядку
Ступінь відкритості	Відкрита та публічна інформація	Інформація надається тільки податковим органам
Ступінь відповідальності за помилки в обліку	Адміністративна	Адміністративна
Часовий аспект інформації	Господарська операція фіксується безпосередньо після її здійснення	Дані формуються залежно від звітного періоду, не обов'язково в день здійснення господарських операцій.

Реформування бухгалтерського обліку стало об'єктивно необхідним, водночас ще очевиднішими стають розбіжності між бухгалтерською і податковою звітностями. Усе це потребує взаємодії податкового законодавства з чинною системою бухгалтерського обліку, що спростить розрахунки з бюджетом і забезпечить їх більшу прозорість.

1.4. Концептуальні основи побудови розрахунків з бюджетом

В умовах ринкової економіки надзвичайно важливо забезпечити точний та повний облік платежів до бюджету. Це здійснюється згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, а також відповідно до Інструкції Міністерства фінансів щодо його застосування. Інструкція визначає, що План рахунків є переліком рахунків і схем для реєстрації та групування фактів фінансово-господарської діяльності в бухгалтерському обліку. Він використовує десяткову систему для кодування синтетичних рахунків і субрахунків: перша цифра означає клас рахунків, друга - номер синтетичного рахунка, третя - номер субрахунка. Документи первинного обліку та реєстри бухгалтерського обліку кодуються щонайменше за класом і синтетичним рахунком.

Облік податкових зобов'язань ведеться на рахунку 64 "Розрахунки за податками й платежами". Цей рахунок узагальнює всі види розрахунків підприємства з бюджетом. За кредитом цього рахунка відображаються нараховані платежі, за дебетом — належні до відшкодування податки та їх сплата.

Рахунок 64 "Розрахунки за податками та платежами" має такі субрахунки:

- 641 "Розрахунки за податками" для обліку нарахованих і сплачених податків;
- 642 "Розрахунки за обов'язковими платежами" для обліку зборів, не пов'язаних з рахунком 65 "Розрахунки за страхуванням";
- 643 "Податкові зобов'язання" та 644 "Податковий кредит" для обліку ПДВ.

Аналітичний облік розрахунків за податками і платежами ведеться за видами податків і зборів. Схему обліку податкових розрахунків можна бачити на рис. 1.2.

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства з бюджетом використовується "Відомість аналітичного обліку розрахунків з бюджетом" (форма № 3.6), де щомісяця відображаються нараховані та сплачені суми податків і платежів.

Рис.1.2 - Структура бухгалтерських проведення по рахунку 64 „Розрахунки за податками та платежами”

Податок на прибуток підприємств обліковується на рахунку 98 "Податок на прибуток". Цей рахунок обліковує суму податку на прибуток від звичайної діяльності та надзвичайних подій. Схема обліку нарахованого податку на прибуток показана на рис. 1.3.

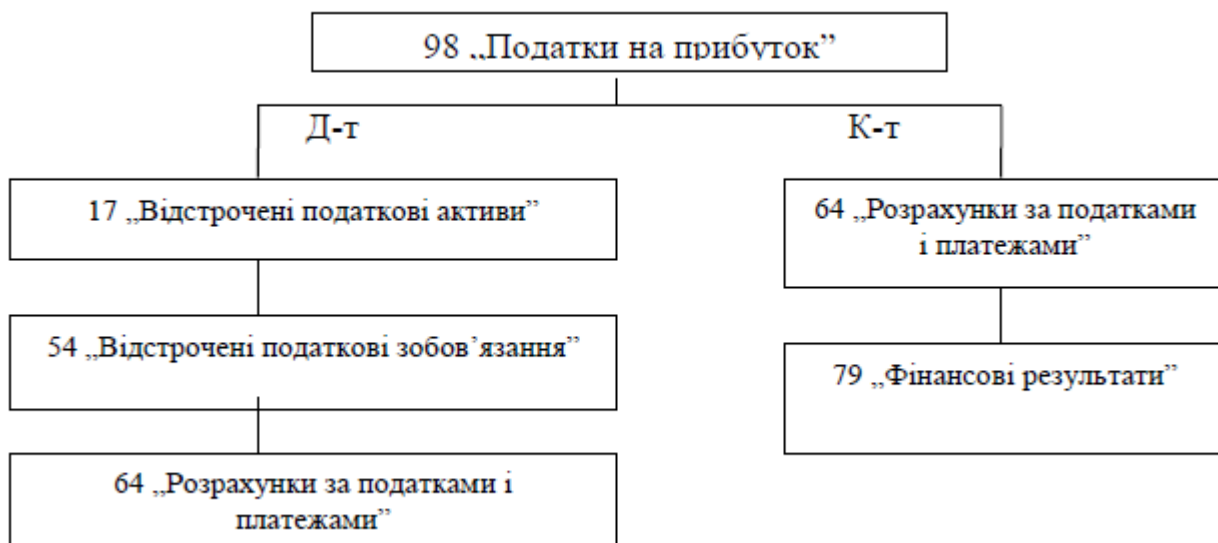

Рис.1.6 – Структура бухгалтерських проведення по рахунку 98 „Податок на прибуток”

За дебетом рахунка відображається нарахована сума податку на прибуток, за кредитом - включення до фінансових результатів на рахунку 79 „Фінансові результати“.

У кінці року сальдо рахунка 98 „Податок на прибуток“ списується в дебет рахунка 79 „Фінансові результати“. Після цього за даними рахунка 79 „Фінансові результати“ визначається чистий фінансовий результат звітного періоду, який списується на рахунок 44 „Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)“.

Важливість точних розрахунків з податку на прибуток підкреслює стандарт 17 "Податок на прибуток", який визначає методологічні засади обліку податкових витрат і доходів та їх відображення у фінансовій звітності. Стандарт застосовується до всіх підприємств, організацій та інших юридичних осіб, які є платниками податку на прибуток, окрім бюджетних установ.

У стандарті визначено ключові терміни, такі як витрати (дохід) з податку на прибуток, відстрочений податковий актив, відстрочене податкове зобов'язання, податкова база активу і зобов'язання тощо. Важливо точно визначати доходи, активи та зобов'язання, пов'язані з податком на прибуток, оцінювати їх та відображати у фінансовій звітності.

Інформація у примітках до фінансової звітності, визначена стандартом 17 "Податок на прибуток", включає складові елементи витрат (доходу) з податку на прибуток, поточний та відстрочений податок на прибуток, пояснення різниці між витратами (доходом) та ставкою податку на прибуток, розшифровку сум тимчасових різниць, пов'язаних з фінансовими інвестиціями, та інших важливих показників.

Новий План рахунків і стандарт 17 створили сприятливі умови для точного визначення податкових зобов'язань перед бюджетом. Проте, існуюча система обліку та податкової звітності потребує спрощення та прозорості, оскільки поточні процедури є громіздкими і часто призводять до неточностей та додаткових витрат на ведення обліку. Наприклад, податковий облік вимагає від підприємств вести додаткові облікові реєстри, що створює паралельну систему обліку, яка не

контролюється подвійним записом і потребує перевірок для встановлення правильності показників.

Ситуація з податковим обліком ускладнюється необхідністю нараховувати податок на прибуток за іншими принципами, ніж ті, що застосовуються у фінансовому обліку, що призводить до розбіжностей та можливостей для маніпулювання податковими зобов'язаннями.

Загалом, впровадження нової податкової звітності в Україні ускладнило систему обліку і суперечить міжнародним стандартам. Для поліпшення ситуації необхідно визначати податкові зобов'язання на основі бухгалтерського обліку, зокрема, прибуток має визначатися за даними бухгалтерського обліку. Декларація з податку на прибуток має заповнюватися на основі облікового прибутку. Також слід внести зміни в обчислення ПДВ, зокрема, відмовитися від принципу "першої події" і скасувати дискримінаційне оподаткування бартерних операцій.

1.5. Організація і методи внутрішньогосподарського контролю розрахунків з бюджетом

Внутрішньоекономічний фінансовий контроль має більш конкретний та цілеспрямований характер, оскільки його мета полягає у визначенні фінансових результатів підприємства за певний період, а також у встановленні стану розрахунків з бюджетом. Щоб забезпечити достовірність обсягу податку на прибуток, який має бути сплачений до бюджету, необхідно чітко визначити обсяги витрат та доходів, враховуючи конкретні види діяльності підприємства. Отриманий прибуток розкривається підприємством та включається до декларації про прибуток за видами діяльності для оподаткування за відповідними ставками, незалежно від загальних результатів діяльності підприємства.

Стосовно окремих статей звіту, у розділі "Дохід (виручка) від реалізації продукції" Звіту про фінансові результати слід враховувати, що загальний дохід від реалізації продукції відображається без урахування наданих знижок та повернення проданих товарів. До валового доходу також включаються суми податку на додану вартість та акцизного збору. Вартість доходів повинна відповідати сумі

кредитових оборотів за підрахунками: 701 "Дохід від реалізації готової продукції", 702 "Дохід від реалізації товарів", 703 "Дохід від реалізації робіт і послуг".

Щодо відображення в звітності сум податку на додану вартість і акцизного збору, платники податків відображають суми, включені до доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Величини включених податків повинні відповідати сумі, відображеній за дебетом підрахунків 701, 702, 703, у кореспонденції з кредитом відповідних підрахунків з обліку зобов'язань з податку на додану вартість і акцизного збору рахунка 64 "Розрахунки з податків і платежів".

На окремих рядках відображаються нараховані підприємством інші податки та збори, які підлягають виключенню з доходу. Цей показник заповнюється на основі інформації, відображеної в обліку за дебетом підрахунків 701, 702, 703 у кореспонденції з кредитом підрахунків 642 "Розрахунки з обов'язкових платежів", 651 "Розрахунки з пенсійного забезпечення".

З прибутку від реалізації продукції, робіт, послуг вираховуються: суми знижок, наданих покупцям після дати реалізації продукції; вартість товарів або продукції, повернених покупцями, та інші суми, які підлягають вирахуванню з доходу від реалізації. Величина цих вирахувань повинна відповідати сумам, відображеним у бухгалтерському обліку за дебетом підрахунку 704 "Вирахування з доходу" у кореспонденції з кредитом рахунка 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" і відкоригованої на суму непрямих податків, включених до вартості поверненої продукції або товарів. Коригування здійснюється за дебетом підрахунку 704 "Вирахування з доходу" і кредитом відповідних субрахунків рахунка 64 „Розрахунки з податків і платежів" і рахунка 65 „Розрахунки із страхування".

Чистий дохід або виручка від продажу товарів та послуг обчислюється шляхом віднімання від загального доходу суми податків, зборів, знижок та інших витрат. Ця величина відображається як сума, що залишається після врахування всіх обов'язкових витрат. Для визначення валового прибутку або збитку з чистого доходу зменшується на собівартість продукції або послуг, включаючи прямі ма-

теріальні витрати, оплату праці, інші прямі витрати та загальновиробничі витрати.

Собівартість реалізованих товарів включає в себе витрати, пов'язані з природними втратами і поверненням товарів та продукції. Ця сума обчислюється на основі облікових даних за відповідними рахунками, відображеними у фінансовому звіті підприємства.

Дані про чистий дохід та собівартість реалізованих товарів є ключовими для розрахунку валового прибутку або збитку. Після цього розрахунку валового прибутку або збитку враховуються фінансові результати операційної діяльності, які включають інші операційні доходи та витрати.

Загальний прибуток від операційної діяльності визначається шляхом порівняння доходів від капіталовкладень. Цей дохід включає кошти, одержані від інвестицій у асоційовані, дочірні або спільні підприємства. Показники доходів від капіталовкладень відображаються у фінансовому звіті підприємства на підставі облікових даних за відповідними рахунками.

Чистий дохід або виручка від продажу товарів і послуг розраховується шляхом віднімання від загального доходу суми податків, зборів, знижок і інших витрат. Ця величина показує суму, що залишається після урахування всіх обов'язкових витрат. Для визначення валового прибутку або збитку з чистого доходу зменшується на собівартість продукції або послуг, включаючи прямі матеріальні витрати, оплату праці, інші прямі витрати і загальновиробничі витрати.

Собівартість реалізованих товарів включає витрати, пов'язані з природними втратами і поверненням товарів. Ця сума обчислюється на основі облікових даних за відповідними рахунками, представленими у фінансовому звіті підприємства.

Дані про чистий дохід та собівартість реалізованих товарів є важливими для розрахунку валового прибутку або збитку. Після цього розрахунку валового прибутку або збитку враховуються фінансові результати операційної діяльності, включаючи інші операційні доходи та витрати.

Загальний прибуток від операційної діяльності визначається порівнянням доходів від капіталовкладень. Цей дохід включає кошти, одержані від інвестицій у асоційовані, дочірні або спільні підприємства. Показники доходів від капіталов-

кладень відображаються у фінансовому звіті підприємства на основі облікових даних за відповідними рахунками.

Якщо компанія не оподатковується податком на прибуток згідно з податковим законодавством, то показник фінансового результату від звичайної діяльності обчислюється на основі інформації, представленої у статті "Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток або збиток".

Визначення суми податків, які підприємство повинно сплатити за кожний конкретний період, має значення з точки зору його фінансового стану, платіжної дисципліни, системи розрахунків з постачальниками і, в кінцевому рахунку, його інвестиційних можливостей. Таким чином, контроль за правильністю розрахунку та сплати податків має велике значення для фінансових служб підприємства. Внутрішньогосподарський податковий контроль - це активність відповідальних осіб управління підприємством, зокрема його бухгалтерської служби, спрямована на перевірку точності обліку об'єктів оподаткування, відповідність методів розрахунку та сплати податків чинному законодавству, виявлення відхилень від податкових правил та визначення їх впливу на податкові зобов'язання.

Якість внутрішньогосподарського податкового контролю, яка включає рівень, повноту, достатність і процедури виконання бухгалтерами, як контролерами, роботи для досягнення його мети та виконання окремих процедур, є ключовим фактором ефективності діяльності економічних служб підприємства.

Податковий контроль базується на двох джерелах інформації: документальних, коли бухгалтери перевіряють достовірність господарських операцій та відповідність їх податковому законодавству, і фактичних, коли вони аналізують склад майна та зобов'язань підприємства, пов'язаних з формуванням об'єктів оподаткування. Обидва джерела інформації взаємодоповнюються, що дає можливість визначити реальний розмір об'єктів оподаткування.

Якщо під час внутрішньогосподарського податкового контролю виявлені порушення, то бухгалтер повинен провести повну перевірку всіх господарських операцій за об'єктами оподаткування. Наступний контроль починається після формування об'єктів оподаткування та розрахунку податків у відповідних подат-

кових деклараціях та інших документах, що пов'язані з обчисленням та сплатою податків.

Необхідно приділяти увагу з'ясуванню того, чи всі операції, що стосуються доходу підприємства, включені в декларацію. Для цього використовуються дані, відображені в Журналі № 6 "Облік доходів і результатів діяльності", та у Відомості 6.1., де зберігаються дані про окремі складові доходів підприємства.

Другим важливим показником, який підлягає контролю, є формування витрат і їх відображення в податковій декларації.

Аудиторська діяльність здійснюється за трьома напрямками: внутрішнім аудитом, незалежним аудитом та державним аудитом.

Комплексну характеристику аудиту подано у вигляді рис.1.4.

Рис.1.4 - Комплексна характеристика аудиту

Внутрішньогосподарський аудит є системою контролю активів та пасивів підприємства. Його головні цілі - перевірка відповідності діючого контролю політиці підприємства, аналіз ситуацій ризику та запобігання банкрутству, використання інновацій для збільшення прибутку й ефективності нових технологій та інших заходів, що сприяють розвитку підприємства у фінансовому бізнесі.

Систему внутрішньогосподарського аудиту можна описати як політику та заходи підприємства, спрямовані на запобігання, виявлення та виправлення значних помилок та відхилень від норм, що можуть виникнути у фінансових звітах. Згідно з основоположними концепціями аудиту, адміністрація повинна встановити належну систему контролю і забезпечити її функціонування, а не аудитор. Це відповідає загальному підходу, згідно з яким адміністрація несе відповідальність за підготовку фінансової звітності відповідно до бухгалтерських норм.

Сьогодні вже встановлено важливість внутрішньогосподарського аудиту на підприємствах України, проте питання ефективності залишається актуальним. Закон України "Про господарські товариства" передбачає, що керівництво підприємства відповідає за організацію систем бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського аудиту. Головний бухгалтер, разом з керівництвом, несе відповідальність за дотримання правил і положень, що регламентують облік і складання звітності.

На наш погляд, внутрішньогосподарський аудит - це система контролю, здійснювана керівництвом підприємства та регламентована внутрішніми документами, з метою забезпечення правильного обліку та контролю за фінансовою діяльністю. Цей вид аудиту не повинен заміняти внутрішній контроль, але скоріше доповнювати його, забезпечуючи більш об'єктивну оцінку фінансових результатів. Тому служба внутрішньогосподарського аудиту має бути організована на великих підприємствах недержавної форми власності.

На малих і середніх підприємствах, функції внутрішнього аудиту можуть бути покладені на окремих компетентних посадових осіб. У цьому випадку необхідно мати докладно розроблені методичні матеріали для проведення аудиту. Ці

посадові особи можуть виявляти негативні відхилення в діяльності підприємства та тільки після цього розпочинати більш детальне дослідження причин цих відхилень. Отже, питання щодо організації служби внутрішнього аудиту на підприємстві має бути вирішене власником або керівником відповідно до мети і завдань, поставлених перед цією службою.

Функції внутрішнього аудиту безпосередньо визначаються керівництвом підприємства, але типові функції можуть включати:

- перевірку відповідності законів та інших нормативних актів;
- перевірку системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
- перевірку наявності, стану та збереження майна підприємства;
- перевірку правильності обчислення прибутку;
- перевірку правильності та своєчасності сплати податків;
- розробку рекомендацій щодо поліпшення системи обліку та контролю.

Конкретний зміст функцій внутрішнього аудиту також залежить від особливостей конкретного підприємства та вимог його керівництва. Об'єкти внутрішнього аудиту можуть включати активи підприємства, фінансову стійкість, якість обліку, податкову звітність та інші.

Методичні прийоми внутрішнього аудиту базуються на аналізі, синтезі, дедукції, індукції, інвентаризації, обстеженні та порівнянні. Технічні методи можуть включати експертні оцінки, розрахунок коефіцієнтів та розробку математичних моделей.

Основними завданнями внутрішньогосподарського аудиту є:

- перевірка ефективності та достовірності методів обліку, які використовуються на підприємстві;
- оцінка коректності первинної реєстрації господарських операцій та їх відображення в бухгалтерському обліку;
- складання фінансової звітності;
- контроль за станом розрахунків підприємства з бюджетом, банками та страховими компаніями;
- аналіз та діагностика фінансового стану підприємства.

Надання рекомендацій для прийняття управлінських рішень щодо поліпшення системи управління підприємством.

Результати внутрішньогосподарського аудиту мають бути оформлені відповідними актами або звітами. Однак варто зауважити, що у сучасних умовах кожне підприємство може самостійно обирати облікову політику, яка найбільше відповідає його потребам. Облікова політика, розроблена фахівцями підприємства, повинна бути затверджена керівництвом перед початком фінансового року і не повинна змінюватися протягом цього року.

Правильний вибір облікової політики та ведення бухгалтерського обліку дозволяє підприємству оптимізувати фінансові результати та суму сплачених податків, особливо тих, що базуються на прибутку. Фактори, що впливають на рівень витрат та фінансові результати підприємства, є складовими облікової політики. Наприклад, нарахування амортизації, облік зношення малоцінних предметів, система обліку витрат на виробництво, калькулювання собівартості продукції та інші аспекти.

2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

ВАТ „Чорноморська іграшка” створено під час процесу приватизації орендного підприємства Одеського заводу іграшок та зареєстровано виконавчим комітетом Іллічівської районної Ради народних депутатів м.Одеси - свідоцтво про реєстрацію № 05502858 від 27 серпня 1995р.

З початку воно складалося з трьох фабрик: „Спартак”, „ім. 30 років ВЛКСМ”, „Райпромкомбінат”, та входило до Облмістпрому. У 1964 році фабрики були об’єднані в ОПО „Чорноморська іграшка” з підпорядкуванням Міністерству легкої промисловості, яке спеціалізувалось на випуску металевих каркасно-заводних та пластмасових іграшок. У 1989 році ОПО „Чорноморська іграшка” змінило назву на Одеський завод іграшок. У 1993 році Одеський завод іграшок був реорганізований в Орендне підприємство «Одеський завод іграшок».

Товариство є правонаступником всіх грошових коштів та майна, прав та обов'язків АП „Одеський завод іграшок”. Засновниками товариства є фізичні та юридичні особи України. Засновники: Зеленьак Василь Васильович (розмір внеску до статутного фонду: 2 629 759,90 грн., 19,1428%), Матейко Оксана Іванівна (розмір внеску до статутного фонду: 1 054 126,71 грн., 7,6733%) , Осадчий Олег Володимирович (розмір внеску до статутного фонду: 3 212 934,45 грн., 23,3879%), Ровинська Людмила Миколаївна (розмір внеску до статутного фонду: 6 840 771,68 грн., 49,7960%)

Термін діяльності товариства необмежений. В 2009 році ВАТ «Чорноморська іграшка» було реорганізовано шляхом перетворення в Товариство з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка». Метою діяльності товариства є: здійснення підприємницької діяльності для отримання прибутку шляхом реалізації продукції (робіт, послуг), що націлена на задоволення потреб підприємств, організацій та громадян; забезпечення розвитку виробництва та зростання його ефективності, підвищення конкурентоздатності продукції (робіт, послуг), що виробляються. Товариство має самостійний баланс, розрахунковий, валют-

ний та інші рахунки в установах банків згідно з діючим законодавством, печатку та штамп зі своїм найменуванням. Організаційно — виробнича структура підприємства представлена у вигляді окремих дільниць основної діяльності та допоміжних дільниць. До дільниць основної діяльності відносяться:

1. Дільниця літографії та лакування жести;
2. Дільниця з переробки пластмаси;
 - 2.2.1. Відділ термопластавтоматів;
 - 2.2.2. Відділ з виготовлення продукції з плівки;

До допоміжних дільниць відносяться: хімічна лабораторія, фотолабораторія, заготівельна дільниця, інструментальна дільниця, майстерня ОГМ, компресорна, електродільниця, столярний відділ, зварювальний відділ.

На даний момент часу промислове підприємство спеціалізується:

- на наданні послуг з обробки металу (нанесення покриття - лак / емаль на жерсть, літографія);
- на виготовленні металевих кришок для консервації (СКО, ТВІСТ-оф) та консервних банок;
- на виготовленні поліетиленових пакетів різного розміру з можливістю нанесення друку до шести кольорів, тип "Майка", "Банан", "Фасування", та поліетиленової плівки (термозбіжна, лиття під тиском);
- на здачі в оренду вільних приміщень.

Становище на ринку за основним видом діяльності (Обробка й покриття металу (КВЕД 28.51.0) стабільна: підприємство забезпечене постійними замовленнями на надання послуг з літографії і лакування жерсті. Цей вид діяльності підприємство здійснює з 1970 р.

Загальний стан виробництва задовільний. Основні виробничі процеси забезпечені модернізованим устаткуванням. Планом технічного розвитку і переозброєння виробництва передбачається подальше вдосконалення виробничих процесів, оновлення і модернізація обладнання, впровадження сучасних енерго-і ресурсозберігаючих технологій.

Основоположні принципи роботи підприємства: комплексний підхід до виконання замовлень, максимальне задоволення вимог і потреб клієнтів, постійне вдосконалення і професійне зростання.

Засоби виробництва: високоякісне універсальне обладнання для виготовлення готової продукції та надання послуг (гранулятор, екструдер, паяльна машина, флексографічна машина тощо).

Розглядаючи діяльність підприємства, показники нарощування виробництва в минулих роках та пріоритетні напрямки розвитку в майбутньому, ТОВ «Чорноморська іграшка» є перспективним об'єктом для інвестування. Основні показники фінансово-економічної діяльності підприємства наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка»

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Обсяг продукції в натуральному виразі, т	252,7	174,5	-78,2	-30,9
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис.грн.				
- у діючих оптових цінах	16197,7	23222,5	7024,9	43,4
- у порівнянних оптових цінах	33533,9	23222,5	-10311,4	-30,7
3. Середня оптова ціна за 1 тонну (дал) продукції, грн.	64098,5	133080,5	68982,0	107,6
4. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	29035	40071	11036	38,0
5. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	23750	32041	8291	34,9
6. Загальновиробничі витрати	29099	39283	10184	35,0
7. Адміністративні витрати, тис.грн.	4078	4426	348	8,5
8. Витрати на збут, тис.грн.	671	1004	333	49,6
9. Валовий прибуток, тис.грн.	5285	8030	2745	51,9
10. Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	28499	37471	8972	31,5
11. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	81,8	80,0	-1,8	-2,2
12. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	13	2230	2217	170,5 р.
в тому числі:				
- від основної операційної діяльності	203	2933	2730	13,44 р.
- від іншої операційної діяльності	-181	-726	-545	3р.
- від фінансової діяльності	-	-	-	-
- від іншої діяльності	-9	23	32	3,5 р.

Продовження табл. 2.1.

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
14. Податок на прибуток, тис.грн.	29	31	2	6,9
15. Чистий прибуток, тис.грн.	15	2631	2616	174,4 р.
16. Матеріальні витрати, тис.грн.	21112	31884	10772	51,0
17. Матеріаловіддача, грн.	1,3753	1,2568	-0,119	х
18. Матеріаломісткість продукції, грн.	0,7271	0,7957	0,0686	х
19. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	46	40	-6	-13,0
20. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	72899,9	58056,4	-14843,5	-20,4
21. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис.грн.	4703	2845	-1858	-39,5
22. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	102239,1	71125	-31114	-30,4
23. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн.	30507	31098,5	591,5	1,9
24. Фондовіддача, грн.	3,35	2,29	-1,06	х
25. Фондорентабельність, %	0,30	0,44	0,14	х
26. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	61450	62641,5	1191,5	1,9
27. Рентабельність продукції, %	22,3	25,1	2,8	х
28. Рентабельність виробництва, %	0,02	3,56	3,54	х

Виходячи з табл. 2.1 видно, що в звітному році у порівнянні з попереднім роком обсяг виробництва дещо зменшився, а саме на 78,2 т або на 30,9 %. Також про це говорить і зменшення обсягу продукції у порівнянних цінах на 10311,4 тис. грн. або на 30,7 %. При цьому обсяг продукції у діючих цінах збільшився на 7024,9 грн. або на 43,4 % порівняно з попереднім роком. Це зумовлено ростом рівня інфляції та цін на продукцію.

Повна собівартість реалізованої продукції зросла на 8291 тис грн. або на 34,9 % порівняно з попереднім роком та склала 37471 тис. грн. На зміну повної собівартості вплинула сума адміністративних витрат, що збільшилась у звітному році на 348 тис. грн. або на 8,5 %, та сума витрат на збут, що у свою чергу зменшились на 333 тис. грн. або на 49,6 %.

Збільшення витрат призвело до росту такого показника як витрати на 1 грн. реалізованої продукції на 1,8 коп. Це збільшення має позитивне значення

для підприємства, адже показує збільшення ефективності виробництва та отриманого від нього прибутку.

Фінансовий результат до оподаткування зріс на 22,17 тис. грн. Цевідбулося в основному за рахунок змін у двох показниках – фінансового результату від іншої операційної діяльності, що збільшився на 32 тис. грн. або на в 3,5 раз, фінансового результату від операційної діяльності, що позитивну тенденцію у 2022 році, також відбулось зменшення фінансового результату від іншої діяльності з -181 до -726 тис.грн. у звітному році.

Хоча відбулось зростання фінансового результату можна побачити зростання податку на прибуток. Він зріс на 2 тис. грн. або на 6,9 %. Чистий прибуток зріс на 2616 тис. грн. або на 174,4 %. Це є задовільним результатом діяльності підприємства.

Зменшення обсягу виробництва спричинили зменшення матеріаловіддачі продукції на 0,119 грн., але збільшення матеріаломісткості продукції на 0,068грн.

Середньооблікова кількість працівників за 2022 рік зменшилась, за рахунок цього продуктивність праці в звітному році зменшилась. Також можна побачити очікуване зменшення фонду оплати праці на 1858 тис грн. або на 39,5 %.

Середнярічна вартість основних засобів зросла у звітному році на 591,5 тис. грн. або на 1,9%, ці зміни принесли позитивного результату. Фондовіддача по продукції зменшилась на 1,04 грн. Цесвідчить про те, що застосування нового обладнання не дає очікуваний приріст виробництва та збільшує кількість витрат. Але підприємству слід переглядати, чи ефективно працівники використовують виробниче обладнання, чи не потрібна йому модернізація задля зменшення кількості можливого браку та прискорення виробничого процесу.

Станом на кінець звітнього року можна побачити, що підприємство збільшило сумму середньорічної вартості оборотних коштів на 1191,5 тис. грн. або на 1,9 %. Ці показники свідчать про те, що у 2022 р. підприємство отримало потрібну суму коштів для забезпечення подальшого здійснення своєї діяльності.

2.1. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Фінансові результати від звичайної діяльності підприємства виникають від таких видів його діяльності як основна операційна, інша операційна, фінансова та інша звичайна діяльність.

Таблиця 2.2 – Аналіз формування і динаміки фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	203	1561,5	2933	131,5	2730	-14,3 р.
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-181	-1392,3	-726	-32,6	-545	13,6 р.
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	22	х	2207	х	2185	х
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 – 2250 – 2255	-	-	-	-	-	-
5. Фінансовий результат від іншої діяльності	2240 – 2270	-9	-69,2	23	1,0	32	70,3
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	13	100	2230	100	2217	х

За даними табл. 2.2 можна зробити висновок, що в звітному році порівняно з попереднім зрісла величина фінансового результату від реалізації продукції на 2730 тис. грн. внаслідок зростання значної частки чистого доходу та собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Фінансовий результат від іншої операційної діяльності (збиток) показав, що під впливом зменшення інших операційних витрат зменшився з -181 тис. грн. попереднього року до -726 тис. грн. звітнього року і став збитком. Дані фінансового результату до оподаткування показали, що у звітному році в порівнянні з попереднім зріс на 2217 тис. грн.

***Аналіз фінансових результатів від основної операційної діяльності
(реалізації продукції)***

Аналіз фінансових результатів від основної операційної діяльності підприємства виконується за даними форми №2 „Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” за допомогою аналітичної табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз фінансового результату від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік, тис. грн.	2022 рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	29035	40071	11036	38,0
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	23750	32041	8291	34,9
2. Адміністративні витрати	2130	4078	4426	348	8,5
4. Витрати на збут	2150	1004	671	-333	-33,2
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050- -2130-2150	203	2933	2730	13,44 р.

Розрахунки табл. 2.3 свідчать про збільшення фінансового результату від операційної діяльності у звітному році порівняно з попереднім.

Основними факторами цього збільшення було:

- 1) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зріс на 11036 тис. грн. або на 38 %;
- 2) собівартість реалізованої продукції у звітному році зменшилася на 8291 тис. грн. або на 34,9 %.

Ці два показники мають найбільшу частку в доходах та витратах, тому вони суттєво вплинули на фінансовий результат від операційної діяльності, який зріс на 2730 тис. грн..

Фінансовий результат від основної діяльності зріс у своєму значенні, разом з тим всі показники у звітному році зросли у порівнянні з попереднім.

Аналіз рентабельності продукції

Аналіз рентабельності продукції здійснюється, використовуючи дані форми №2 „Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)”, за допомогою аналітичної табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Формування та динаміка рентабельності продукції

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	29035	40071	11036	38,0
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	23750	32041	8291	34,9
3. Валовий прибуток (збиток), тис.грн.	5285	8030	2745	51,9
4. Прибуток від реалізації продукції, тис.грн.	536	2600	2064	385,1
5. Рентабельність продукції [як відношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції], %	22,3	25,1	2,8	x
6. Рентабельність продукції [як відношення валового прибутку до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг], %	18,2	20,0	1,8	x

За даними табл. 2.4 можна сказати, що на зміну рентабельності впливають так звані фактори першого рівня, якими в даному випадку є фактори зміни чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції . Розрахунок зміни рентабельності реалізованої продукції внаслідок зміни чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції виконаємо способом ланцюгових підстановок:

- вплив зміни чистого доходу (виручки) від реалізації продукції:

$$((40071 - 23750)/40071)*100)- 18,2 = 22,52 \%$$

- вплив зміни собівартості реалізованої продукції:

$$((40071 - 32041)/40071*100)- 22,3 = - 2,21\%$$

Такі результати вказують на суттєве підвищення рентабельності реалізованої продукції.

Аналіз рентабельності виробництва

Аналіз рентабельності виробництва здійснюється за даними форми №1 „Баланс(Звіт про фінансовий стан)” і форми №2 „Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” за допомогою аналітичної табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз рентабельності виробництва

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Прибуток до оподаткування, тис.грн.	13	2230	2217	170,5 р.
2. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн.	30507	31098,5	591,5	1,94
3. Середня річна вартість оборотних фондів, тис.грн. (ф.№1 ряд. 1011+1102+1170)*	30943	31543	600	1,94
4. Середня річна вартість виробничих фондів, тис.грн.	61450	62641,5	1191,5	1,94
5. Рентабельність виробництва, %	0,02	3,56	3,54	x

За даними табл. 2.5 можна сказати, що в звітному році у порівнянні з попереднім рентабельність виробництва збільшилась на 3,54 процентні пункти. За допомогою прийому ланцюгових підстановок можна виявити вплив на зміну рентабельності виробництва в звітному році порівняно з попереднім таких факторів, як:

- зміна прибутку від звичайної діяльності до оподаткування.
- зміна середньої річної вартості основних засобів за основним видом діяльності.
- зміна середньої річної вартості матеріальних оборотних коштів.

Аналіз динаміки валюти балансу

Аналіз динаміки валюти балансу здійснюють за допомогою аналітичної табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз динаміки валюти балансу

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
- попереднього року	30430	31335	3,0
- звітного року	31335	36662	17,00

Дані табл. 2.6 свідчать, що валюта балансу на кінець попереднього року збільшилась на 3 %, до того ж на кінець звітного року відбулося збільшення на 17 %, що позитивно характеризує динаміку діяльності підприємства та свідчить про розширення підприємством господарської діяльності.

Аналіз динаміки складу, структури та динаміки активів підприємства

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюється за даними форми №1 „Баланс(Звіт про фінансовий стан)” за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	31335	36662	5327	17,00
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	5636	4545	-1091	-19,36
– в % до активів		17,99	12,40	-5,6	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	25699	32117	6418	24,97
– в % до активів		82,01	87,60	5,6	х
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	10865	4293	-6572	-60,49
– в % до активів		34,67	11,71	-23,0	х
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155	13198	25389	12191	92,37
– в % до активів		42,12	69,25	27,1	х
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	1570	1315	-255	-16,24
– в % до активів		5,01	3,59	-1,42	х
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	66	1120	1054	15,9 р.
– в % до активів		0,21	3,05	2,8	х
– у тому числі витрати майбутніх періодів **, тис. грн.	1170	х	х	х	-
– в % до активів		-	-	-	х
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200	-	-	-	-

Дані табл. 2.7 показують наступні висновки: активи в звітному році порівняно з попереднім збільшились на 5327 тис. грн. або на 17 %, на це вплинуло збільшення коштів в розрахунках на 12191 тис. грн. або 92,37 % та збільшення оборотних активів – на 6418 тис. грн. або 24,97 %, збільшення величини інших оборотних активів на 1054 тис. грн. або в 15,96 р. В попередньому році найбільшу питому вагу в структурі активів складали оборотні активи 82,01 %, питома вага необоротних активів складала 17,99 %. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства – збільшилась питома вага оборотних активів на 5,59 процентних пункти, відповідно зменшилась питома вага необоротних активів на цю ж саму величину.

Аналіз динаміки складу, структури та динаміки джерел формування активів підприємства

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми №1 „Баланс(Звіт про фінансовий стан)” за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства*

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	31335	36 662	5327	17,0
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495	28688 91,6	30 517 83,2	1829 -8,3	6,4 х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	23052 80,4	25972 85,1	2920 4,8	12,7 х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595	-	-	-	-
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500÷1515	-	-	-	-
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525	-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695	2647 8,4	6 145 16,8	3498 8,3	1,3 р. х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610	-	-	-	-
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис.грн. – в % до усіх джерел	1600	-	-	-	-
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645	2350 88,8	4865 79,2	2515 -9,6	В 1 р. х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	-	-	-	-
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	297 0,95	1280 3,49	983 2,5	3,3 р. х
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700	-	-	-	- х

Аналіз даних табл.. 2.8 показує, що збільшення валюти балансу на кінець року на 5327 тис. грн. сталося за рахунок збільшення власного капіталу на 1829 тис.грн. або на 6,38 %,та збільшення поточних зобов'язань підприємства на 3498

тис. грн. або в 1,3 р. , що позитивно характеризує діяльність підприємства. Також позитивним є збільшення власного капіталу на 1829 тис. грн. або 6,38 %.

У складі пасиву (джерел формування капіталу) на початок попереднього року найбільшу і досить високу питому вагу займає власний капітал підприємства (91,55 % на початок року та 83,24 % на кінець року). Зменшення питомої ваги власного капіталу на 8,31 % слід охарактеризувати як негативне явище, тому що воно сталося за рахунок зменшення питомої ваги власних оборотних коштів на 2920 тис. грн. або 2,72 %, що свідчить про збільшення залежності підприємства від позикових коштів.

Питома вага зобов'язань на кінець попереднього року становила 8,45 %, а на кінець звітнього року зросли до 16,76%, що також негативно характеризує діяльність підприємства .

Аналіз фінансової стійкості підприємства за абсолютними показниками

Аналіз фінансової стійкості підприємства за абсолютними показниками здійснюється за даними форми №1 „Баланс(Звіт про фінансовий стан)” за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за абсолютними показниками

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітнього року
1. Власний капітал (1495)	28089	28688	30 517
2. Необоротні активи (1095)	5548	5636	4 545
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	22541	23052	25972
4. Короткострокові кредити банків (1600)	0	0	0
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	22541	23052	25972
6. Запаси (1100)	12554	10865	4 293
7. Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд 6)	9987	12187	21679
8. Надлишок (+) або нестача (–) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	9987	12187	21679
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	1906	1778	1188

Дані табл. 2.9. показують, що тип фінансової ситуації на підприємств ТОВ «Чорноморська іграшка» нормальна. Усі показники значно збільшились, що призвело до суттєвого зросту забезпеченості власних оборотних коштів та загальної величини джерел формування запасів. Про нормальний стан також вказує значне збільшення джерел, які повинні послабляти фінансову напругу та стабілізувати фінансовий стан підприємства.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за відносними показниками

Для аналізу ступеню покриття запасів джерелами фінансування використовується система відносних показників.

Аналіз фінансової стабільності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми №1 „Баланс(Звіт про фінансовий стан)” за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз фінансової стабільності підприємства за відносними показниками

Показники	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	0,9231	0,9155	1,0029	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	0,0833	0,0923	0,077	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	22541	23052	25972	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	0,8025	0,8035	0,851	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (K_3)	0,9059	0,8970	1,044	0,1

За розрахунками табл. 2.10 можна зробити висновок, що значення коефіцієнта автономії впродовж двох років є вищим від норми, що свідчить про незалежність від зовнішніх кредиторів.

На початок 2021 року підприємство залучало на кожну гривню власного капіталу 8 коп., кінець – 9 коп. коштів, а на кінець 2022 року – 8 коп., що свідчить про незалежність від зовнішніх фінансових джерел, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Розрахункове значення наявності власних оборотних коштів на початок звітного року збільшується порівняно з попереднім, що позитивно характеризує

діяльність підприємства. Розрахункове значення коефіцієнта маневреності за досліджуваний період знаходиться не в межах норми. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами є значно вищим від норми, що свідчить про стійку фінансову ситуацію на підприємстві.

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми №1 „Баланс(Звіт про фінансовий стан)” або за даними табл. 2.7 за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200	= 2,0	10,63	9,71	5,23	-4,48
	1695					
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200-1100-1110	1,0	5,27	5,60	4,53	-1,08
	1695					
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,37	0,59	0,21	-0,38
	1695					

За даними табл. 2.11 можна зробити висновок , що значення коефіцієнта швидкої ліквідності в попередньому та в звітному році є вищим від нормативного значення, проте зниження даного показника в звітному році свідчить про погіршення платоспроможності підприємства.

Впродовж двох років значення коефіцієнта абсолютної ліквідності збільшувалися в межах рівня, наближеного до норми, проте на кінець звітного року знизилось нижче норми, що свідчить про погіршення підприємством грошової платоспроможності. Слід відзначити, що на кінець звітного року, ситуація погіршилась.

Аналіз виробництва продукції в натуральному і вартісному виразі

Для аналізу динаміки виробництва продукції складають аналітичну табл. 2.12, використовуючи дані форми №1П-НПП.

Таблиця 2.12 – Аналіз виробництва продукції в натуральному і вартісному виразі

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Обсяг продукції (робіт, послуг) в оптових цінах підприємства без ПДВ та акцизного збору, тис.грн.				
- в діючих цінах	16197,7	23222,5	7024,9	43,37
- в порівнянних цінах	33533,9	23222,5	10311,4	-30,75
2. Обсяг продукції в натуральному виразі, т	252,7	174,5	-78,2	-30,95

Як свідчать дані табл. 2.12 в звітному році обсяг продукції у порівнянні з попереднім зменшився, як в натуральному, так і вартісному вираженні. Так, обсяг продукції в натуральному виразі зменшився на 78,2 т. або на 30,95 %. В той же час вартість продукції в порівнянних цінах (ціна звітного року) знизилась на 30,75 %. Різниця в темпах зростання значна – 74,12 процентні пункти, це свідчить про збільшення у звітному періоді частки продукції з більшою у порівнянні з іншими видами продукції оптовою ціною.

Розрахунок вартості продукції у порівнянних цінах

Для розрахунку вартості продукції у порівнянних цінах складають аналітичну табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Розрахунок вартості продукції у порівнянних цінах

Види про- дукції	Фактично виготовлено з власної сировини						Обсяг продукції в порівнянних цінах – цінах звітного року, тис.грн.	
	В попередньому році			В звітному році				
	Кіль- кість, т	Вартість продукції у фактич- них цінах, тис.грн.	Серед- ня ціна за 1 т., грн.	Кіль- кість, т	Вартість продукції у фактич- них цінах, тис.грн.	Серед- ня ціна за 1 т., грн.		
							в попе- редньо- му році	в звіт- ному році
1. Мішки та пакети	2,7	159,0	58870,7	0,5	42,4	84884,8	229,2	42,4
2.Пломби, заглушки, ковпачки, кришки	250	16038,7	64155,0	174	23180,1	133219,0	33304,7	23180,1
Всього	252,7	16197,7	64098,5	174,5	23222,5	133080,5	33533,9	23222,5

Аналіз виконання плану з асортименту продукції

Для аналізу виконання плану з асортименту продукції складають аналітичну табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз виконання плану з асортименту продукції

Види продукції	2022 рік		Виконання плану, %	Зараховується у виконання плану
	план	факт		
1. Мішки та пакети	2	0,5	25,00	0,5
2. Пломби, заглушки, ковпачки, кришки	150	174	116,00	174
Всього	152	174,5	114,80	174,5

Як видно, план виробництва продукції в цілому виконаний на 68,7 %. Водночас по 2 позиціях планове завдання не виконане – з виробництва мішків та пакетів, пломб, заглушок, ковпачків, кришок. Виконання плану з асортименту становить:

- перший спосіб $K_{ac}=25\%$ тому що це найнижчий процент невиконання плану виробництва продукції;
- другий спосіб $K_{ac} = \frac{\sum_{гр4}}{\sum_{гр1}} \times 100 = \frac{174,5}{152} \times 100 = 114,8$
- третій спосіб $K_{ac} = \frac{m}{n} \times 100 = \frac{1}{2} \times 100 = 50\%$

де K_{ac} – виконання плану з асортименту;

n – загальна кількість видів продукції обов’язкової номенклатури;

m – кількість видів продукції обов’язкової номенклатури, за якими планове завдання виконане.

Таким чином, якщо планове завдання не виконане хоча б по одній позиції, то незалежно від способу підрахунку можна вважати, що план по асортименту підприємство не виконало.

Аналіз структури продукції

Для аналізу структури продукції складають аналітичну табл. 2.15.

Як видно з табл. 2.15 зменшення питомої ваги більшості видів продукції призводило до зменшення обсягів виробництва по даним позиціям. Проте, в цілому по підприємству відбулось збільшення виробництва на 66 тис. грн. що позитивно характеризує роботу підприємства, оскільки це відбулось за рахунок росту цін.

Таблиця 2.15 – Аналіз структури продукції

Види продукції	Випуск продукції, т		Структура, %		Оптова ціна 1 т продукції, грн.	2022 рік по структурі попереднього року, т	Відхилення	
	у попередньому році	у звітному році	попереднього року	звітнього року			т	тис.грн.
1. Мішки та пакети	2,7	0,5	1,1	0,3	84884,8	2	-1	-116
2. Пломби, заглушки, ковпачки, кришки	250	174	98,9	99,7	133219,0	173	1	182
Всього	252,7	174,5	100,0	100,0	х	175	0,1000	66

Аналіз реалізації продукції

Аналіз реалізації продукції здійснюється за даними форм статистичної звітності №1-підприємство і №1П-НПП „Звіт про виробництво промислової продукції” та форми фінансової звітності №2 „Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” за допомогою аналітичної табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз впливу факторів на зміну обсягу реалізації продукції

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення		
			Всього	У тому числі за рахунок:	
				товарної продукції	залишків нереалізованої продукції
1. Обсяг реалізованої продукції у діючих цінах, тис.грн.	29035	40071,0	11036	11036,0	х
2. Обсяг виготовленої (товарної) продукції у діючих цінах, тис.грн.	16197,7	23222,5	7024,9	х	7024,9
3. Зміна залишків нереалізованої продукції, тис.грн.	-12837,3	-16848,5	-4011,1	11036,0	7024,9

Як видно з даних табл. 2.16, обсяг реалізованої продукції збільшився у звітному році у порівнянні з попереднім роком на 11036 тис.грн. Більша величина відхилення по реалізації у порівнянні з виробництвом пояснюється спадом залишків нереалізованої продукції на суму 11036 тис.грн., що може свідчити про покращення в маркетинговій діяльності підприємства.

3. СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ У ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

3.1. Характеристика організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Господарська діяльність складається з господарських операцій, таких, наприклад, як придбання матеріалів, виробництво продукції, виплата заробітної плати, сплата податків, отримання кредиту, виконання робіт, надання послуг, реалізація товару тощо. На кожному підприємстві ведення господарської діяльності забезпечується засобами господарювання, такими як грошові кошти, матеріали, товари, нематеріальні активи, автомобілі, обладнання, будівлі і т. п. Господарські засоби входять до складу активів підприємства, бо активи - це ресурси (контрольовані підприємством), використання яких, як очікується, приведе в майбутньому до отримання економічних вигод - тобто надходження грошових коштів.

Ще однією особливістю ведення господарської діяльності є те, що підприємство в процесі такої діяльності обов'язково буде мати певні зобов'язання перед іншими підприємствами, своїми працівниками, державою тощо.

Господарський облік - це облік господарської діяльності підприємства, а також його активів, зобов'язань та власного капіталу, який полягає у спостереженні, вимірюванні та реєстрації.

За видами господарський облік поділяється на оперативний, статистичний та бухгалтерський, а за характером - на управлінський та фінансовий.

За допомогою оперативного обліку одержують дані про щоденні, щозмінні або щогодинні господарські процеси на підприємстві (наприклад, про випуск продукції, її реалізацію, витрати матеріальних цінностей, додержання договірних умов тощо).

За допомогою статистичного обліку отримують інформацію про показники, які характеризують закономірності та тенденції розвитку підприємства.

Бухгалтерський облік - це процес безперервного виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації у вартісному вигляді про господарську діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім

користувачам для прийняття рішень. Іншими словами - це процес безперервного відображення інформації у вартісному вигляді про зміни в стані активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства з метою оцінки його майнового та фінансового стану, а також результатів діяльності. В даному випадку використовується термін "вартісний вигляд", бо у бухгалтерському обліку операції, активи, капітал та зобов'язання вимірюються в єдиному грошовому вираженні для узагальнення їх в цілому по підприємству. Грошове вираження є універсальним, і за його допомогою узагальнюються всі господарські операції і активи, що були раніше вказані в натуральних або трудових одиницях.

Основні принципи бухгалтерського обліку полягають у наступному: обачність, послідовність, повне висвітлення, автономність, безперервність, нарахування та відповідність доходів та витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошове вираження, періодичність.

Управлінський облік - це облік, який формує інформацію у вартісному, натуральному та трудовому вигляді для внутрішнього використання на підприємстві. Ця інформація використовується для калькуляції собівартості виготовленої продукції, виконаних робіт, наданих послуг, планування діяльності підприємства та прийняття інших управлінських рішень.

Фінансовий облік - це облік, який безперервно здійснюється з метою отримання інформації про майновий та фінансовий стан підприємства у вартісному вигляді, а також про результати його діяльності, за допомогою подвійних бухгалтерських записів, включаючи ті з них, які здійснюються за даними, що отримані за допомогою управлінського обліку. Дана інформація призначена здебільшого для зовнішніх користувачів. Таким чином управлінський облік тісно пов'язаний з фінансовим, бо фінансовий оперує даними, отриманими за допомогою управлінського, і навпаки. Оперативний, статистичний та бухгалтерський облік також тісно пов'язані між собою і доповнюють один одного.

Бухгалтерський облік на ТОВ „Чорноморська іграшка” ведеться відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та положень (стандартів) бухгалтерського обліку. У відповідності з Наказом «Про

єдину облікову політику ТОВ „Чорноморська іграшка” обов’язки з ведення бухгалтерського обліку покладаються на бухгалтерію підприємства на чолі з головним бухгалтером. Облік ведеться методом подвійного запису на рахунках бухгалтерського обліку згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань та господарських операцій підприємств та організацій, затвердженого наказом МФУ від 30.11.1999р. № 291 (зі змінами і доповненнями, внесеними наказом МФУ від 09.12.2002р. № 1012).

Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів здійснюється за принципом відповідності доходів і витрат, яким для визначення фінансового результату звітного періоду передбачено необхідність зіставлення доходів звітного періоду з витратами, які здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку та звітності в момент їх виникнення, незалежно від часу отримання та сплати грошей.

На підприємстві складаються 5 форм бухгалтерської фінансової звітності і статистична звітність. Склад бухгалтерської служби ТОВ “Чорноморська іграшка” наведено на рисунку 3.1. а їх функціональні обов’язки в таблиці 3.1.

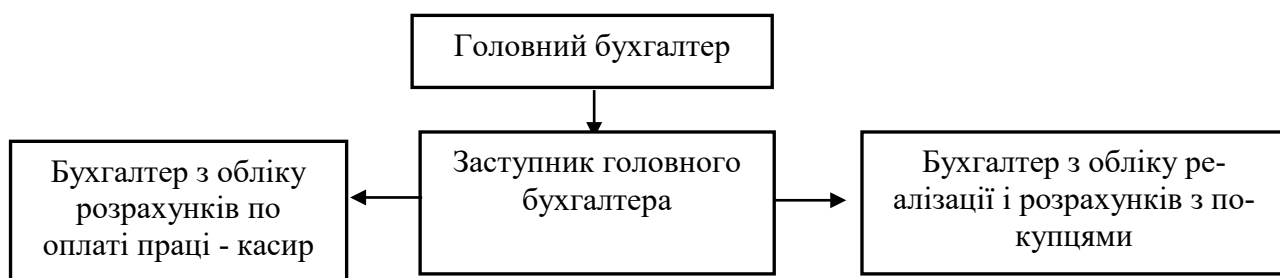

Рис. 3.1 - Структура бухгалтерської служби ТОВ “Чорноморська іграшка”

Організація бухгалтерського обліку та фінансової звітності у ТОВ „Чорноморська іграшка” ґрунтується на принципах автономності підприємства, безперервності діяльності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обачності, превалювання змісту над формою та єдиного грошового вимірника, що має забезпечити одержання достовірної, якісної, своєчасної та доступної для розуміння інформації з метою прийняття її користувачами відповідних рішень.

Таблиця 3.1 -Функціональні обов'язки бухгалтерської служби підприємства

Посада	Скорочений зміст службових обов'язків
Головний бухгалтер	Загальне керування обліком та звітністю. Організовує контроль та ревізію у підрозділах. Перевіряє та підписує первинну та річну бухгалтерську документацію. Веде облік валових витрат та валових доходів підприємства. Облік ЗЕД підприємства. Облік розрахунків з постачальниками послуг. Облік валютних операцій та розрахунків по податкам та платежам. Укладає та надає фінансову, статистичну та податкову звітність підприємства. Веде облік витрат за рахунками 23, 25, 26, 91, 92, 93, 94.
Заступник головного бухгалтера	Складає періодичну та бухгалтерську звітність по виробництву. Веде облік за розрахунками 10, 11, 12, 13, 15, 22. Нараховує амортизацію ОЗ. Веде облік за рахунками 631. Веде облік матеріалів на підприємстві. Складає оборотні відомості за матеріальними рахунками 20, 28 та ін. Веде облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. Складає та оброблює відомості по рахункам 63, 372. Веде облік грошових коштів за рахунками 301, 311, 333.
Бухгалтер з обліку реалізації і розрахунків з покупцями	Веде облік реалізації готової продукції, товарів, надання послуг, реалізації оборотних та необоротних активів резидентам та нерезидентам по кожному покупцеві та виду продукції. Здійснює облік розрахунків з покупцями за рахунком 361. Забезпечує складання оперативної-статистичної та бухгалтерської звітності по реалізації продукції.
Бухгалтер з обліку розрахунків по оплаті праці - касир	Приймає готівкові грошові кошти і оформлює касові документи. Веде облік на рахунку 301, 661. Приймає і видає готівку, веде касову книгу, складає реєстри депонованих сум, складає звіт по касі. Складає платіжні відомості на оплату праці. Складає зведені відомості обліку праці та заробітної платні. Оформляє звітність до органів соціального страхування. Складає довідки про суми нарахованої заробітної плати.

Господарські операції підприємства, що впливають на стан майна, капіталу, зобов'язань і фінансових результатів, відображаються у бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування. Записи в облікових регістрах здійснюються на підставі первинних документів, тобто письмових свідоцтв, що фіксують, підтверджують господарські операції та надають юридичної сили даним бухгалтерського обліку.

Первинні документи складаються на обчислювальних машинах у момент проведення кожної господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення. Відповідальність за своєчасне і якісне складання документів, надання їх для відображення у бухгалтерському обліку, за достовірність наведе-

них у документах даних несуть особи, які склали, надрукували і підписали ці документи.

Бухгалтерські документи для надання їм юридичної сили і доказовості повинні мати обов'язкові реквізити, перелік яких, залежно від виду документів, визначається Законами України та іншими нормативними документами міністерств та відомств, а також самим підприємством.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться за автоматизованою формою – „1-С Підприємництво 7.7”. Підставою для записів в реєстри бухгалтерського обліку є первинні документи, які фіксують факт здійснення господарської операції, акти, бухгалтерські довідки та розрахунки бухгалтерії.

В бухгалтерії здійснюється узагальнення інформації в системі аналітичного та синтетичного обліку. Загальна схема комп'ютерної форми обліку з використанням персональних електронних обчислювальних машин (ПЕОМ) приведена на рис. 3.2.

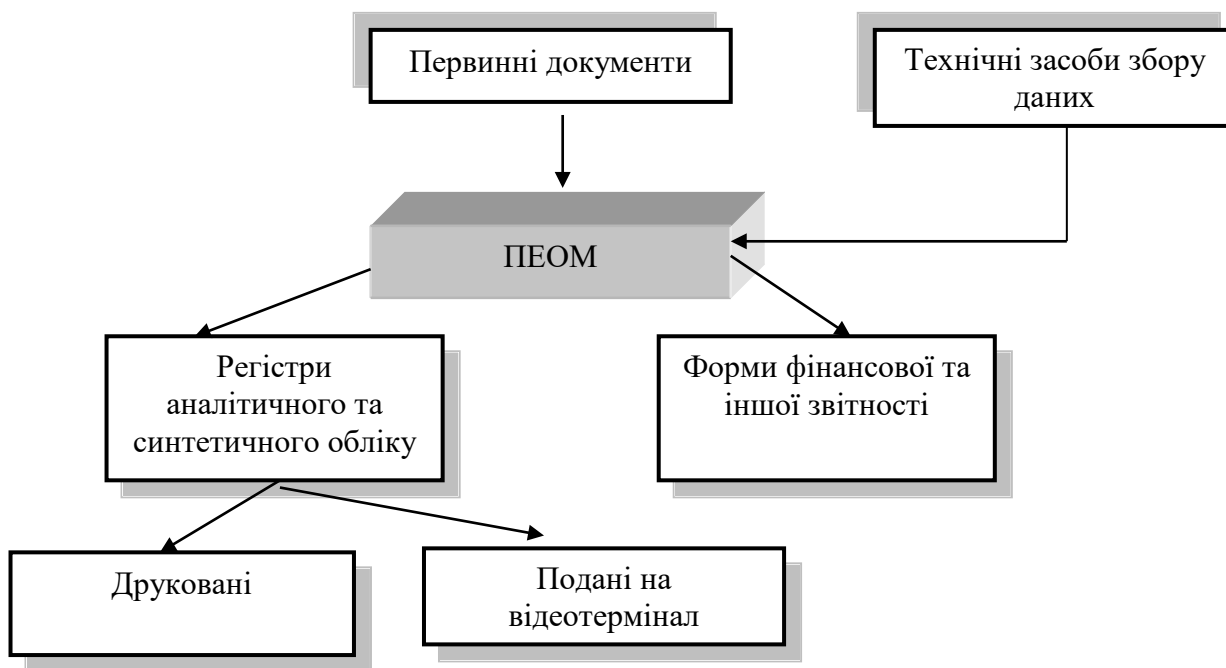

Рис. 3.2 - Схема комп'ютерної форми обліку

Використання комп'ютерної форми дає змогу знизити трудомісткість робіт, підвищити рівень оперативності, точності, якості облікової інформації.

Інформація, що міститься у взятих до обліку первинних документах і необхідна для відображення у бухгалтерському обліку, фіксується у програмі 1С:Бухгалтерія, де вона нагромаджується та систематизується в облікових регістрах різноманітних форм (оборотно-сальдова відомість, оборотно-сальдова відомість по рахунках, картки рахунків, зведені проводки, головна книга тощо).

В цій же програмі інформація про господарські операції підприємства за звітний період узагальнюється у вигляді фінансових (бухгалтерських) звітів.

З метою упорядкування руху та своєчасного відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку на заводі встановлено *графіки документообороту*, які встановлюють чітко возношений рух (переміщення) документів по підрозділах підприємства та виконавців, через які проходить кожен первинний документ, визначають максимальний термін його перебування в підрозділі, терміни для відображення в обліку.

Форма ведення бухгалтерського обліку на ТОВ „Чорноморська іграшка” – *автоматизована*. На даний момент в бухгалтерії підприємства використовують програму «1С: Бухгалтерія» 7.7 версія.

Основним способом реєстрації господарських операцій в обліку є введення в програму документів, що відповідають первинним документам бухгалтерського обліку – бухгалтерські проводки за документами, будь-які регістри аналітичного та синтетичного обліку, а також звітність формуються автоматично. Слід зазначити, що ця програма дозволяє вести аналітичний облік рахунками в будь-якому розрізі та ступені деталізації (субконто).

Заключним етапом бухгалтерського фінансового обліку є складання звітності. Звітним періодом для складання річної фінансової звітності заводу є календарний рік. В практичній діяльності підсумки роботи підприємства обчислюють кожного місяця.

Річна звітність подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним роком, квартальна – до 25 числа місяця наступного за звітним кварталом. Річна фінансова звітність подається до відповідних органів у складі шести форм, наведених в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Форми фінансової звітності та їх характеристика у ТОВ «Чорноморська іграшка»

Форми звітності	Характеристика
№ 1 “Баланс”	Фінансовий стан підприємства, склад активів, зобов’язань і власного капіталу
№ 2 “Звіт про фінансові результати”	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства
№ 3 “Звіт про рух грошових коштів”	Надходження та витрати грошових коштів
№ 4 “Звіт про власний капітал”	Зміни власного капіталу підприємства
№ 5 “Примітки до фінансової звітності”	Доповнюють інформацію наведену в фінансових звітах

Перед складанням річної фінансової звітності на ТОВ «Чорноморська іграшка» обов’язково проводять інвентаризацію активів та зобов’язань підприємства. Деталізація об’єктів інвентаризації представлена на рис. 3.3.

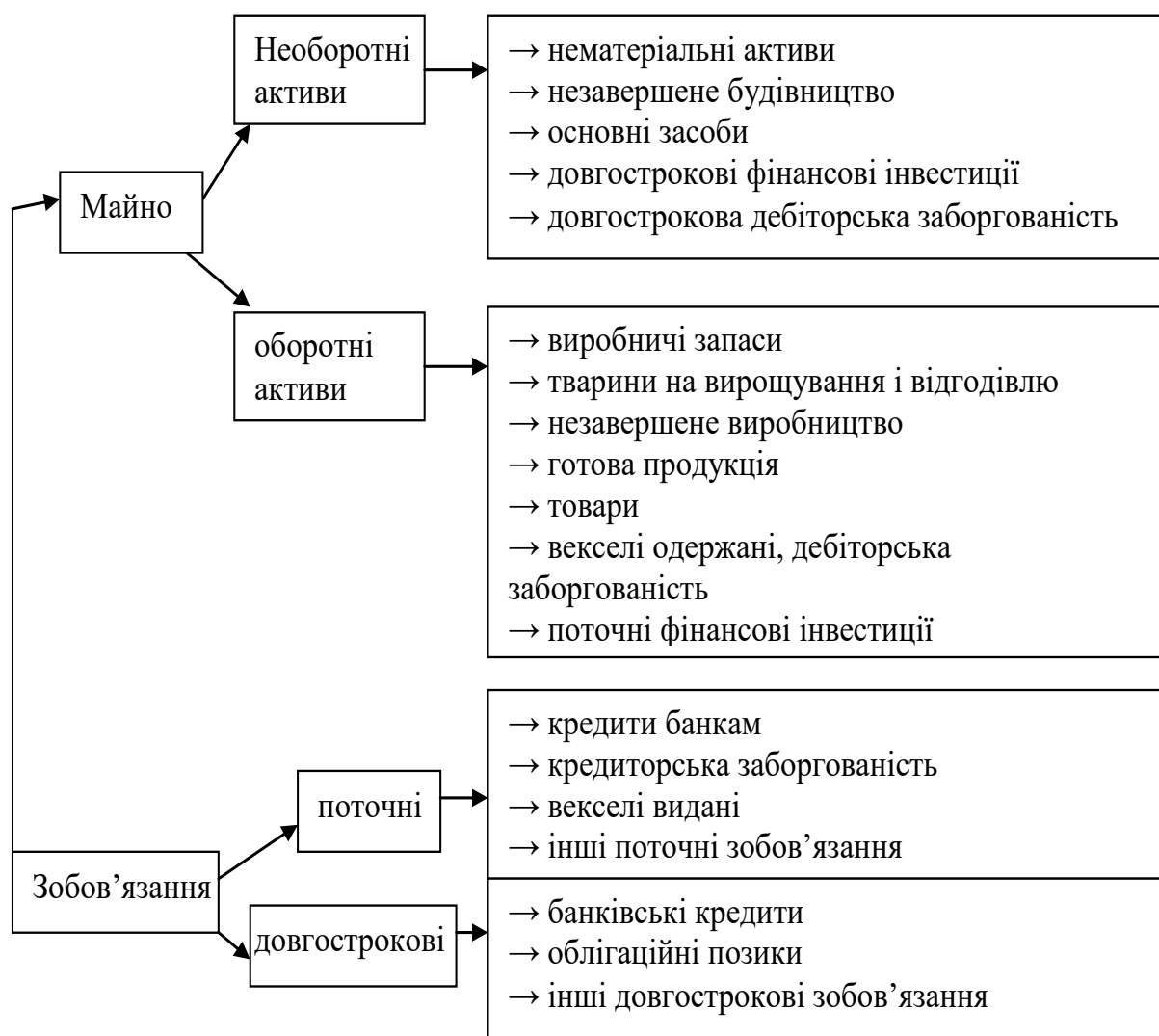

Рис. 3.3 - Деталізація об’єктів інвентаризації

Головною задачею бухгалтерського обліку на підприємстві являється як одержання точної та достовірної інформації про господарчі процеси в результатах діяльності підприємства, так і для використання кредиторами, податковими, фінансовими та банківськими органами та іншими зацікавленими юридичними та фізичними особами. Функції облікового персоналу:

- облік, аналіз і контроль за необоротними активами, оборотними активами, власним капіталом та довгостроковими і короткостроковими обов'язками, формуванням доходів і результатів діяльності;

- забезпеченням наявності первинної документації і своєчасної обробки первинних документів;

- забезпечення повного відображення усіх витрат підприємства і прибутків, постійне порівняння прибутків з витратами, виявлення спільних фінансових результатів діяльності підприємства;

- оформлення матеріалів, пов'язаних з нестачею і відшкодуванням втрати від нестачі, розкрадання і порчі активів підприємства.

На підприємстві бухгалтерський облік автоматизований. Використання автоматизованого обліку дає можливість повністю звільнитися від помилок (перенесення даних одного облікового регістра в інший), оскільки при автоматизованому обліку ведеться лише один обліковий регістр, всі інші формуються автоматично і ризик помилки при переносі даних між регістрами відсутнє. Автоматизовані ділянки про облік руху грошових коштів, реалізація, частково автоматизований облік основних засобів і облік запасів. На превеликий жаль часткова автоматизація не дає можливості отримати в автоматичному режимі фінансову та податкову звітність.

3.2. Особливості формування облікової політики підприємства для цілей оподаткування

Облікова політика для цілей оподаткування - це документ, у якому платник податків повинен прописати ті всі правила і методи, якими він має намір керуватися при розрахунку і сплаті податків та зборів. Ефективна та раціональна органі-

зація обліку розрахунків за податками згідно з податковим законодавством на підприємстві передбачає вибір оптимальної системи оподаткування, методичних прийомів, способів і процедур організації та ведення обліку розрахунків за податками та платежами.

Тому на підприємстві виникає необхідність у розробці окремого розділу до Наказу про облікову політику "Організація обліку розрахунків за податками і платежами", в якому необхідно визначити об'єкти обліку та методичні аспекти відображення розрахунків за податками в правовому полі бухгалтерського та податкового законодавства, або єдиного Наказу про облікову податкову політику, в якому відобразити окремі питання щодо кожного податку, який сплачується на підприємстві. Так, з питання про формування облікової політики підприємства Міністерством фінансів України було видано лист "Про облікову політику", але ґрунтовних методичних рекомендацій, окрім загальних положень та неповного переліку елементів облікової політики щодо П(С)БО, чинних на момент видання згаданого листа, він не містить. В той же час, окремі аспекти питань внесення змін у облікову політику висвітлені в різних нормативних документах: законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", П(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", П(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах", але їх положення узгоджуються не повною мірою. Єдиним нормативним документом з обліку, в якому міститься згадка про облікові оцінки та розкривається механізм їх зміни є П(С)БО 6, але прикладів таких оцінок стандарт не містить, що погіршує його практичну значущість.

На думку працівників облікових служб, створення облікової політики на підприємстві є дуже трудомістким і відповідальним процесом. Адже підприємству не один рік доведеться працювати і враховувати свої активи і зобов'язання згідно з розробленою ними обліковою політикою, що в свою чергу вимагає від підприємства більш відповідального підходу до розробки облікової політики, яка буде відповідати специфіці його роботи.

Облікова політика підприємства для цілей оподаткування повинна вирішувати три основних завдання:

- організація ведення податкового обліку організаційно-технічні, розробка системи документообороту для формування показників податкових реєстрів то-що, розробка системи податкових реєстрів.

- вибір найбільш прийнятних для підприємства способів обліку, відносно яких існують альтернативи передбачені податковим законодавством.

- висвітлення окремих питань щодо справляння податкових платежів за якими існують протиріччя в нормативних актах або які взагалі не регламентовані законодавством.

Вирішення вказаних завдань є важливим для підприємства у процесі його подальших взаємовідносин з податковими органами. Ефективна політика для цілей оподаткування дасть змогу уникнути багатьох конфліктів. Організація обліку розрахунків за податками - це специфічний елемент відображення, з одного боку, розрахунків за податками в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, а з іншого - обліку розрахунків відповідно до податкового законодавства та складання податкової звітності. Адже кожне підприємство повинно мати свою податкову політику, яка б враховувала фіскальну і стимулюючу спрямованість податків, платіжний потенціал підприємства, оцінювала ступінь гарантованості розрахунків з бюджетом. При цьому головним фактором правильності ведення обліку розрахунків за податками на підприємствах є чітко визначена організація обліку, що впливає на об'єктивність, достовірність та однозначність розкриття інформації у фінансовій та податковій звітності. Виходячи з зазначеної позиції, податкова звітність є кінцевою подією організації обліку розрахунків за податками згідно з податковим законодавством, так само, як фінансова звітність - організації бухгалтерського обліку підприємства.

Законодавство з питань оподаткування та подання податкової звітності вимагає від підприємства дотримання чітко визначених норм. У подальшому це дозволяє аналізувати показники податкової звітності, що в свою чергу впливає на висновки користувачів та наступні їх дії.

При формуванні Наказу про облікову політику в рамках розділу "Організація обліку розрахунків за податками і платежами" повинні застосовуватися органі-

заційні та методичні підходи відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства. Загальні правила організації та методика ведення обліку розрахунків за податками і платежами визначаються П(С)БО та Податковим кодексом України. Ступінь свободи будь-якого підприємства щодо організації обліку розрахунків за податками законодавчо обмежений державною регламентацією. Хоча у Податковому кодексі стосовно методики нарахування, сплати та відображення в обліку податкових зобов'язань передбачаються допустимі альтернативні варіанти. У загальному організація облікового процесу розрахунків за податками у бухгалтерському і податковому обліку подана нами на рис. 3.4. і 3.5.

Рис.3.4 - Послідовність організації облікового процесу розрахунків з бюджетом за податками

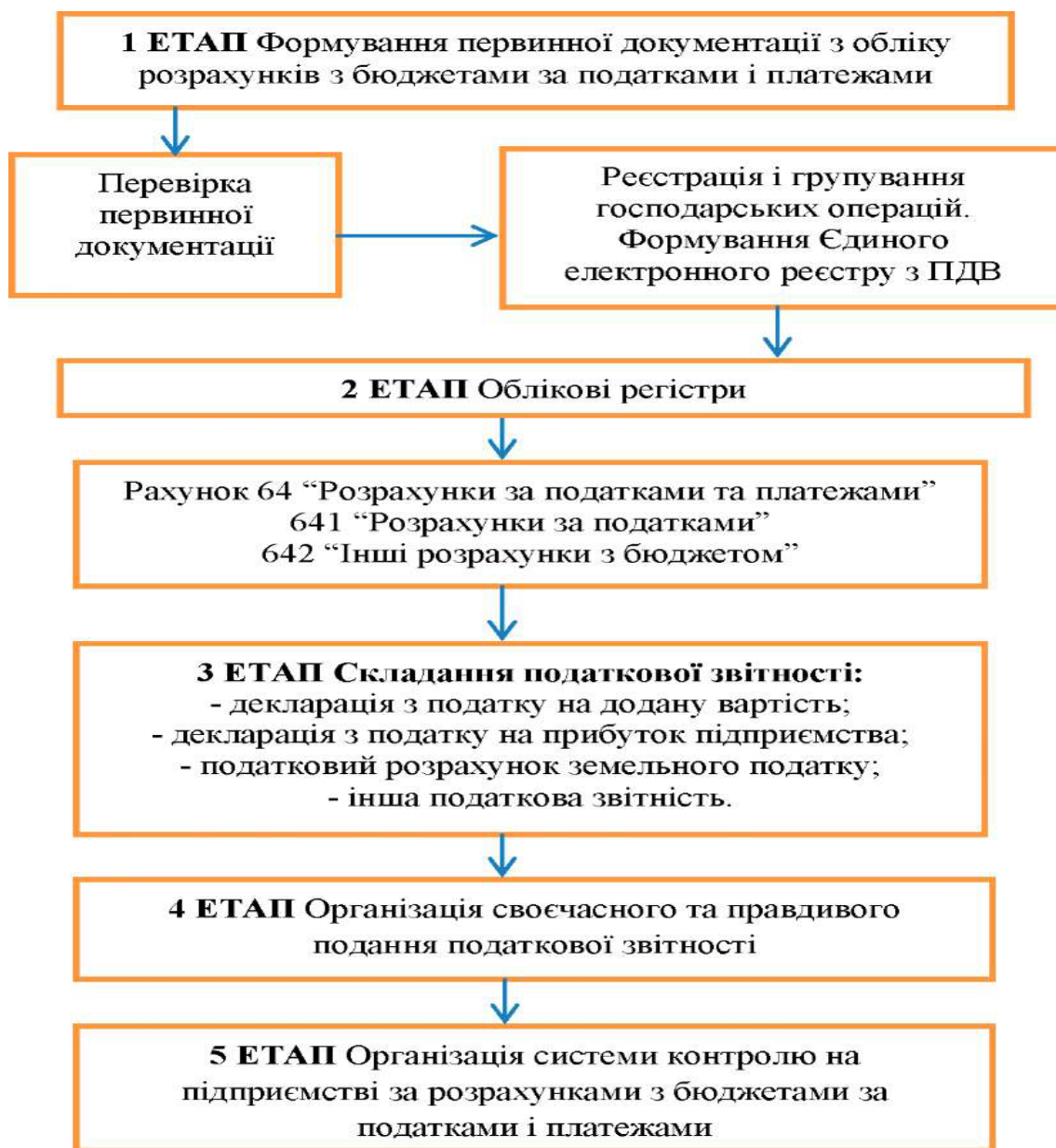

Рис. 3.5 - Послідовність організації облікового процесу в податковому обліку

До організації обліку розрахунків за податками необхідно віднести:

- 1) організацію обліку розрахунків за податками згідно з бухгалтерським законодавством;
- 2) визначення об'єктів обліку розрахунків за податками та оцінки стану бухгалтерського обліку цих об'єктів та вибір елементів облікової політики (принципи, методичні прийоми і процедури);
- 3) організацію обліку розрахунків за податками згідно з Податковим кодексом України;

4) визначення методики розрахунку податків, запровадження податкових розрахункових таблиць, первинних документів, які забезпечать достовірність та правильність оформлення та законність.

5) внесення змін за умови зміни податкового законодавства.

При формуванні облікової політики підприємства щодо обліку розрахунків за податками необхідно розкрити методику обліку розрахунків за тим чи іншим податком в залежності від характеру та специфіки діяльності підприємства, його галузевих особливостей визначених відповідно до положень Податкового кодексу України. Ведення обліку розрахунків за податками згідно з ПКУ суб'єктами господарювання, які сплачують податки на різних засадах, дає результат, який спрощує завдання інтерпретації податкової звітності зовнішніми користувачами та аудиторами.

На нашу думку, в Наказі про облікову політику, зокрема розділі "Організація обліку розрахунків за податками" необхідно вирішити наступні питання:

- затвердити перелік документів, які будуть використовуватися для бухгалтерського обліку та обліку розрахунків за податками згідно з податковим законодавством;

- та податковим законодавством;

- встановити механізм визначення нарахування зобов'язань до бюджету окремо за кожним податком відповідно до Податкового кодексу України.

- визначити методику ведення аналітичного обліку згідно з бухгалтерським.

У додатках до розділу "Організація обліку розрахунків за податками і платежами" Наказу про облікову політику вважаємо, за необхідне навести:

1) витяги положень законодавства, якими керується підприємство при веденні обліку розрахунків за податками згідно з бухгалтерським та податковим законодавством;

2) перелік та форми затверджених документів, в яких накопичуються дані для розрахунку того чи іншого податку.

3) форми податкової звітності та прикріплені до них законодавчі акти, щодо порядку їх заповнення.

Для подальшого розвитку податкової облікової політики підприємства необхідно також розробити свої внутрішні стандарти податкового обліку. Вони повинні деталізувати кожен пункт облікової політики за видами податків і платежів.

У наказі про облікову політику потрібно прописати методи амортизації основних засобів та нематеріальних активів. Податковий кодекс України дозволяє ви-

користувати при амортизації методи, передбачені П(С)БО 7 "Основні засоби", а саме пп. 145.1.1. -145.1.9 ПКУ.

Положення визначені в Наказі про облікову політику в частині обліку розрахунків за податками згідно з ПКУ є обов'язкові до виконання обліковцями. У межах обліку розрахунків за податками відповідно до податкового законодавства та складання податкової звітності не можна відступати від закріплених в ньому методів оцінок та конкретних аспектів податкової політики. Від вірного розуміння, розкриття і реалізації облікової політики на підприємстві, зокрема організації обліку розрахунків за податками залежить ефективність діяльності в цілому.

3.3. Організація обліку розрахунків з бюджетом на підприємстві

ТОВ „Чорноморська іграшка” відповідно до Податкового кодексу України є платником податків – юридичною особою. Організація податкового обліку на підприємстві передбачає ведення податкового обліку головним бухгалтером. В таблиці 3.3 наведено дані платником яких податків в звітному періоді було підприємство.

Таблиця 3.3 – Перелік податків для платника ТОВ „Чорноморська іграшка” за 2021-2022 р.р.

№	Код КБК	Назва податку
1	301102100	Податок на прибуток приватних підприємств
2	3014010100	Податок на додану вартість із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)
3	110010400	Податок на доходи фіз.осіб, що спл.подат.агентами із доходів платника податку інших ніж з/п
4	5011010100	Податок на доходи фіз.осіб, що спл.подат.агентами із доходів платника податку у вигляді з/п
5	8519010301	Надходження від розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах (Екологічний податок)
6	8519010101	Надходження від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення (Екологічний податок)
7	8513030100	Плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення
8	8513020100	Збір за спеціальне використання води (крім збору за спеціальне використання води водних об'єктів місц.значення)
9	8513020100	Збір за викиди в водні об'єкти
10	5013050100	Земельний податок з юридичних осіб
11	5013050200	Орендна плата з юридичних осіб
12	5018010100	Податок на житлову нерухомість
13	5018010400	Податок на нежитлову нерухомість

Розрахунки за податками і платежами ведеться на підприємстві на рахунку 64 до якого відкриті 3 субрахунки першого порядку і 10 субрахунків другого порядку а саме:

641 «Розрахунки за податками і платежами» має такі субрахунки:

6411 «Розрахунки по податку на додану вартість»

6413 «Податок на доходи фізичних осіб»

6414 «Податки на майно (земля, транспорт)»

6415 «Ресурсні платежі (вода, забруднення навколишнього середовища)»

6416 «Місцеві податки і збори»

6417 «Податок на прибуток»

643 «Податкове зобов'язання»

644 «Податковий кредит» має такі субрахунки:

6441 «Податковий кредит»

6442 «Неотриманні податкові накладні»

По дебету рахунків відображається сума перерахованих податків до бюджету та інші операції зі зменшення заборгованості по нарахованим податкам. По кредиту субрахунків до рахунку 641 відображається нарахування заборгованості підприємства по податкам, зборам та платежам. Сальдо на цих рахунках може бути як по дебету так і по кредиту. Заборгованість по дебету – це дебіторська (нам винні), а по кредиту – кредиторська (ми винні).

Покажемо в таблиці 3.4. порядок розрахунків з бюджетом по податкам та платежам за 2022 р.

Таблиця 3.4 – Бухгалтерський облік розрахунків з бюджетом у ТОВ „Чорноморська іграшка”

Зміст господарської операції	Кор-ючі рахунки		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Облік на рахунку 6413 «Податок на доходи фізичних осіб»			
Кредиторська заборгованість на 01.01.22 р.			14400,81
Перераховано кошти з поточного рахунку в бюджет	6413	311	552576,30

Продовження таблиці 3.4.

Зміст господарської операції	Кор-ючі рахунки		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Утримано податок із заробітної плати працівників	661	6413	492091,86
Кредиторська заборгованість на 31.12.22 р.			46083,63
<i>Облік на рахунку 6414 «Податки на майно (оренда землі, податок на майно відмінне від земельної ділянки)»</i>			
Кредиторська заборгованість на 01.01.22 р.			29432,99
Перераховано податки з поточного рахунку	6414	311	316011,34
Віднесено до складу адміністративних витрат нараховані податки	92	6414	319252,86
Кредиторська заборгованість на 31.12.22 р.			32674,51
<i>Облік на рахунку 6415 «Ресурсні платежі (екологічний податок)»</i>			
Кредиторська заборгованість на 01.01.22 р.			623,30
Перераховано податки з поточного рахунку	6415	311	4911,66
Віднесено до складу адміністративних витрат нараховані податки	92	6415	5165,59
Кредиторська заборгованість на 31.12.22 р.			877,23
<i>Облік на рахунку 6417 «Податок на прибуток»</i>			
Кредиторська заборгованість на 01.01.22 р.			1422,84
Перераховано податок з поточного рахунку	6417	311	3500,00
Нараховано податок на прибуток	981	6417	401482,15
Кредиторська заборгованість на 31.12.22 р.			399384,99

ТОВ „Чорноморська іграшка” є платником ПДВ. Для ведення обліку даного податку на заводі зберігається така ж схема, як і при веденні податку на прибуток. Тобто головний бухгалтер фіксує ПДВ, яке зустрічається на певній ділянці обліку (наприклад, при: купівлі-продажу запасів, купівля-продаж основних засобів, видачі грошових коштів під звіт і т.д.). Відображення ПДВ на рахунках бухгалтерського обліку у ТОВ „Чорноморська іграшка” наведено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 - Облік податку на додану вартість у ТОВ «Чорноморська іграшка» в 2022 р.

Зміст господарської операції	Кор-ючі рахунки		Сума, грн.
	Д-т	К-т	
Облік на рахунку 6411 «Розрахунки по податку на додану вартість»			
Кредиторська заборгованість на 01.01.22р.			291217,75
Сплачено з спец рахунку податок до бюджету	6411	313	3352088,00
Відображено право на податковий кредит	6411	6442	5632127,23
Всього оборот по дебету			8984215,23
Нараховано податкове зобов'язання з реалізації покупцям:		6411	
- готової продукції, товарі, послуг (за безготівковий розрахунок)	643		8787734,30
- готової продукції (готівковий розрахунок)	701		13872,98
Всього оборот по кредиту			8821408,15
Кредиторська заборгованість на 31.12.22 р.			128410,67

Продовження табл. 3.5.

Зміст господарської операції	Кор-ючі рахунки		Сума, грн.
	Д-т	К-т	
Облік на рахунку 643 «Податкове зобов'язання»			
Дебіторська заборгованість на 01.01.22 р.			6720,77
Нараховано податкове зобов'язання по ПДВ	643	6411	8787734,30
Всього оборот по дебету			
Відображено суму ПДВ від реалізації:		643	
- готової продукції	701		283126,62
- товарів	702		58996,33
- послуг	703		7430120,75
- оборотних активів	712		29036,73
- орендних операцій	713		28254,96
Всього оборот по кредиту			7829535,39
Дебіторська заборгованість на 31.12.22р.			964919,68
Облік на рахунку 6441 «Податковий кредит»			
Кредиторська заборгованість на 01.01.22 р.			246931,24
Відображено податковий кредит від підзвітних осіб	6441	3721	
Відображено податковий кредит від постачальників ТМЦ		6311	2920502,53
Відображено податковий кредит від постачальників послуг		6312	1661508,01
Взаємозалік		6442	5615823,10
Всього оборот по дебету			4582010,54
Відображено суму ПДВ по не отриманим податковим накладним	6442	6441	5615823,10
Всього оборот по кредиту			5615823,10
Кредиторська заборгованість на 31.12.22 р.			1280743,80
Облік на рахунку 6442 «Не отримані податкові накладні»			
Дебіторська заборгованість на 01.01.22 р.			73920,63
Відображено податковий кредит від постачальників послуг	6442	6312	182506,81
Взаємозалік	6442	6441	5615823,10
Всього оборот по дебету			5798823,10
Відображено право на податковий кредит по ПДВ по отриманим податковим накладним	6411	6442	5632127,23
Всього оборот по кредиту			5632127,23
Дебіторська заборгованість на 31.12.22 р.			240123,31

Відповідно до статті 421 глави I розділу II Податкового кодексу України (далі - Кодекс) з початку 2017 року весь документообіг між платниками податків та органами ДПС відбувається за допомогою «Електронного кабінету платника», включаючи листування, надання заяв до контролюючих органів, отримання довідок, проведення звірки зі сплати податків та зборів.

А з метою реалізації вимог статті 421 Кодексу в «Електронному кабінеті платника» запроваджено електронний сервіс, з використанням якого платники мають можливість отримання підтверджуючого документу щодо стану ро-

зрахунків платника з бюджетом та фондами соціального та пенсійного забезпечення.

В електронному кабінеті платника в пункті меню «Стан розрахунків з бюджетом» надано можливість платнику податків у режимі «он-лайн» переглянути інформацію стосовно своїх розрахунків з бюджетом по податках та зборах.

Доступ в «Електронному кабінеті платника» дозволяє платнику безпосередньо у дистанційному режимі володіти інформацією щодо повноти та своєчасності розрахунків з бюджетами та фондами соціального та пенсійного забезпечення, а також проводити звірення відповідності даних бухгалтерського обліку платника та даних органу Державної податкової служби.

Також платник має можливість надіслати запит про отримання витягу щодо стану розрахунків з бюджетами та фондами соціального та пенсійного забезпечення за даними органів ДПС через меню «Заяви, запити для отримання інформації» приватної частини електронного кабінету.

Пропонуємо працівникам бухгалтерської служби для перевірки стану розрахунків з бюджетом скористатись алгоритмом який представлено в додатку В.

Основними перевагами подачі звітності в електронному вигляді є:

- мінімальна затрата часу на заповнення звітності;
- подання звітності з будь-якого місця, де є доступ до мережі інтернет;
- вибір часу подачі звітності, зручного для вас;
- економія часу, не потрібно кудись їхати, простоювати в чергах;
- гарантія перевірки звітності на наявність арифметичних помилок;
- підтвердження доставки звітності;
- постійне оновлення версій документів звітності, згідно змін у законодавстві;
- уникнення потреби зберігання паперових копій поданої звітності;
- автоматичне формування архіву електронних копій звітів, квитанцій та ін.;
- подана в електронному вигляді звітність надійно зашифрована, захищена від несанкціонованих переглядів та втручань.

3.4. Методика аудиту розрахунків з бюджетом за податками та обов'язковими платежами

Аудит податків і платежів - важливий елемент фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємництва, мета якого полягає в раціоналізації облікових дій та оптимізації механізмів оподаткування конкретного суб'єкта господарювання задля мінімізації ризиків фінансового характеру. Аудит податків проводиться шляхом здійснення аудиторських вибірок та здійснення аналізу показників з метою:

- виявлення відхилень у бухгалтерському та податковому обліку, які суттєво впливають на достовірність показників податкової звітності компанії;
- визначення податкових ризиків;
- надання впевненості стосовно відсутності суттєвих порушень у податковому обліку компанії.

Незалежно від виду податків, що перевіряються, та обсягу аудиторської перевірки аудитор для забезпечення найбільш якісного проведення аудиту податків, зборів та обов'язкових платежів повинен ретельно ознайомитись із суб'єктом перевірки та основними аспектами його діяльності. Перед початком виконання завдань з податкового аудиту аудиторами здійснюються такі попередні процедури:

- ознайомлення з видами діяльності платника податків, загальними рисами його бізнесу;
- вивчення методик формування облікової політики та даних фінансової звітності;
- ідентифікація податків, платником яких є суб'єкт господарювання;
- моніторинг податкової звітності, яка підлягає перевірці;
- визначення загального обсягу аудиту податків і платежів;
- планування часу виконання завдання;
- визначення необхідних для виконання завдання ресурсів та спроможності аудиторської фірми виконати конкретне завдання [52].

Під час розроблення загального плану та програми аудиту податків незалежному аудитору необхідно брати до уваги такі чинники: характер діяльності платника податків; ризики суттєвості; система оподаткування; надійність внутріш-

нього контролю; ризики фінансового характеру; характер, час і обсяг аудиторських процедур [24, с. 265]; залежність від зовнішніх чинників; наявність в апараті управління пов'язаних осіб; інформація про заборгованості [69]; інші обставини (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 - Фактори планування аудиту податкових платежів

Чинники планування	Основні складові плану
1. Характер діяльності платника податків	Загальні економічні чинники і умови в галузі; виробничо-організаційні особливості діяльності платника податків; фінансовий стан платника; залежність суб'єкта господарювання від міжнародних факторів.
2. Система оподаткування та внутрішнього контролю	Загальна чи альтернативна система оподаткування; застосування процедур оптимізації в оподаткуванні; вплив нових нормативно-правових актів з питань оподаткування; наявність (відсутність) реєстрів податкового обліку, доречність і коректність їх формату.
3. Ризики фінансового характеру	Очікувані оцінки властивого ризику і ризику контролю; встановлення рівнів суттєвості для аудиту кожного податку; можливість викривлень даних у податкових деклараціях; виявлення складних сегментів обліку, зокрема таких, де результат залежить від суб'єктивного судження бухгалтера.
4. Характер, час і обсяг аудиторських процедур	Стан бухгалтерського обліку замовника; повнота та вчасність подання податкової звітності та сплати податкових платежів; вплив на розкриття та якість інформації комп'ютерної обробки даних обліку; наявність (відсутність) підрозділу внутрішнього аудиту у замовника, а також його можливий вплив на процедури зовнішнього аудиту; координація і напрям роботи аудиторів, поточний контроль і перевірка виконаної роботи.
5. Інші аспекти	Транзитні платежі між взаємопов'язаними особами; використання посередницьких послуг фінансового характеру; отримання консультаційних послуг замовником від інших аудиторів, консультантів, експертів; формат і строки надання замовнику звіту відповідно до законодавства, стандартів аудиторської діяльності та умов конкретного договору із замовником.

Програма аудиту, на відміну від загального плану, може бути набором інструкцій для аудитора, що виконує перевірку, й одночасно засобом контролю та перевірки належного виконання роботи асистентами.

У процесі підготовки програми аудитор зобов'язаний брати до уваги:

- оцінку невід'ємного (властивого) ризику й ризику контролю з урахуванням вимог МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» (отримані на етапі планування перевірки) [54, с. 32];

- необхідний рівень упевненості, який має бути забезпечений під час здійснення процедур перевірки по суті;

- часові рамки тестів контролю й процедур перевірки по суті;

- координацію будь-якої допомоги, яку передбачається одержати від платника податків, а також залучення інших аудиторів або експертів.

Також важливо зазначити, що перед початком виконання запланованих заходів щодо аудиту податків та платежів на підприємстві моніторинговий підхід декламує врахування загальних процедур, які рекомендовано здійснити аудитору для формування ефективних результатів аудиторської перевірки. Для цього важливо враховувати важливість таких дій залежно від їх пріоритетності, що полегшить та пришвидшить хід протікання перевірки за узгодженими податковими платежами з керівництвом підприємства (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 - Процедури аудиту податків та платежів на підприємстві залежно від пріоритетності

№	Характеристика процедури	Пріоритетність
1	Встановити юридичну та фактичну адресу підприємства, дату державної реєстрації та постановки на облік в податкових органах, форму власності, організаційно-правову структуру, наявність представництв, філій, дочірніх підприємств.	Середня
2	Встановити відповідність видів діяльності, якими займається підприємство, статутним документам та кодам КВЕД (довідка зі статистики); дослідити наявність виданих патентів, ліцензій, інших дозвільних документів.	Середня
3	Проаналізувати дані про пільгові види діяльності, окреслити ймовірності використання податкових преференцій.	Висока
4	Встановити наявність відкритих поточних та валютних рахунків в установах банків; встановити, чи здійснює підприємство свою діяльність у сфері зовнішньоекономічної діяльності.	Низька
5	Дослідити дані про результати попередніх документальних перевірок та опрацювати прийняті по ним рішення.	Середня
6	Вивчити та проаналізувати номенклатуру продукції та видів послуг і робіт, що виготовляються (надаються) підприємству.	Низька
7	Дослідити технологічний процес та організаційну структуру підприємства, звернувши увагу на рух товарно-матеріальних цінностей, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, готової продукції.	Середня
8	Проаналізувати фінансову, статистичну та податкову звітність.	Висока
9	Вибіркова перевірка правильності застосування Плану рахунків і відповідності відображення в бухгалтерському та податковому обліку здійснених операцій.	Середня

На нашу думку, найбільш пріоритетними попередніми процедурами перед початком основних етапів аудиту податків та платежів мають бути такі, як моніторинг фінансово-податкової звітності та можливостей імплементації в практику

преференційних прийомів для оптимізації фінансових результатів діяльності підприємства. Аудит оподаткування підприємств умовно можна розподілити на кілька етапів (рис. 3.6).

Рис. 3.6 - Етапи проведення аудиту податкових платежів

Перший етап аудиту податкових платежів передбачає моніторинг документального забезпечення діяльності підприємства і складається з таких аудиторських процедур:

- перевірка документів за формальними ознаками;
- перевірка документів за змістом;
- арифметична перевірка документів;
- нормативна перевірка документів;
- зустрічна перевірка документів [57, с. 230].

Під час здійснення перевірки документів за формальними ознаками аудитор підтверджує точність заповнення бланку, на якому оформлено конкретний документ; наявність усіх необхідних реквізитів; своєчасність складання документа; відповідність підписів осіб, які склали документ.

Перевірка документів за змістом передбачає зіставлення даних операцій, зазначених у документі, з аналогічними або взаємопов'язаними даними виробництва з метою встановлення законності (достовірності) зафіксованих операцій.

Арифметична перевірка документів здійснюється шляхом перерахунку результатів таксування, загальних підсумків, узгодження нарахувань і утримань (знижок) тощо з метою визначення правильності підрахунків.

Нормативна перевірка документів здійснюється шляхом зіставлення фактичних витрат на одиницю товару, роботи чи послуг з нормативними або плановими (встановленими законами, постановами, кошторисами, лімітами) з метою встановлення обґрунтованості списання на виробництво сировини і матеріалів, палива, використання фонду оплати праці тощо.

Зустрічна перевірка документів проходить шляхом звіряння (зіставлення) даних, відображених у документі, що перевіряється, з даними другого примірника цього ж документа чи із записами в інших взаємопов'язаних документах, які перебувають на підконтрольному об'єкті або в інших підприємствах, установах чи організаціях.

Другим етапом є попередня оцінка наявної системи оподаткування суб'єкта господарювання, що передбачає виконання аудитором таких дій:

- загальний аналіз і вивчення елементів системи оподаткування суб'єкта економічної діяльності;
- визначення основних чинників, що впливають на податкові показники;
- оцінка методики нарахування податкових платежів;
- правова і податкова експертизи наявної системи господарських відносин;
- оцінка документообігу, вивчення функцій і розподіл повноважень служб і виконавців, відповідальних за нарахування і сплату податків;
- попередній розрахунок податкових показників економічного суб'єкта.

Крім оцінки податкового та аудиторського ризиків, аудитору належить визначити припустиму величину суттєвості помилки під час здійснення аудиту податків і платежів, яка не вплине на достовірність показників податкових розрахунків та звітів. При цьому слід мати на увазі, що незалежно від суми викривлення інформації щодо податкових розрахунків, яке виникло в результаті прямого порушення чинного законодавства, вважається суттєвим.

Третім етапом є планування аудиту оподаткування, що є суттєвим елементом аудиторської перевірки, оскільки дає змогу:

- упевнитися, що перевірку виконано у достатньому обсязі;
- переконатися, що роботу аудитора було зосереджено на найризикованіших аспектах оподаткування і напрямках ведення обліку;

- уникнути проблем у відносинах аудитора і підприємства-клієнта, досягти узгодженості їх роботи;
- скоротити витрати на аудит та раціоналізувати процес аудиту.

Аудитор розробляє план та програму аудиту податків і зборів, а також має обговорити з керівником підприємства організаційні деталі перевірки, узгодити строки представлення аудиторського висновку. Програма аудиту та завдання представлено в додатку Д.

Четвертий етап аудиту податкових платежів передбачає перевірку та підтвердження правильності нарахування, обліку, сплати підприємством податків і зборів у бюджет та позабюджетні фонди. З цією метою аудитор вивчає схему податкового документообігу на підприємстві, визначає послідовність здійснення відповідних операцій (хто складає документи, скільки примірників документів, куди вони спрямовуються, способи обробки документів, їх зберігання, облікова та податкова реєстрація тощо). Особливу увагу слід приділити контролю за дотриманням підприємством чинного податкового законодавства [39, с. 22-24].

Загалом аудит податків і платежів є ключовим аспектом аудиторської перевірки, який виконує надзвичайно важливу функцію щодо підтвердження достовірності та неупередженості поданої користувачам інформації, що допомагає їм у прийнятті правильних рішень. Цим забезпечується суттєве зменшення ризиків, пов'язаних із прийняттям управлінських рішень, підвищується довіра до підприємства з боку партнерів та утверджується його позитивний імідж, спрощуються процес налагодження нових контактів. У комплексі перелічені переваги сприяють успішному розвитку підприємства. Раціональне та ефективне вирішення порушених проблемних питань дасть змогу значно розширити сферу дії аудиту в бік прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень [35, с. 107]. Велике значення надається ризикам, які виникають як в аудиторській, так і в підприємницькій діяльності. У зв'язку з цим в аудиті з'являється орієнтація на концепцію управління ризиками підприємства, яка набуває все більш вагомого значення.

За результатами перевірки видано підприємству умовно-позитивний аудиторський висновок та на прохання працівників бухгалтерської служби підготовлено інформаційну довідку про структуру місцевих податків і зборів в Україні, яку представлено в додатку Е.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження обліку розрахунків з бюджетом дало можливість здійснити теоретичне узагальнення та сформулювати обґрунтовані положення щодо удосконалення облікових процедур при визначенні податкових зобов'язань підприємств. За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки:

1. Економічна сутність категорії платежів до бюджету та їх класифікація розглядається як елемент фінансової системи держави, що забезпечує створення, розподіл та споживання валового внутрішнього продукту. Платежі до бюджету є об'єктивним явищем економічного життя та важливим інструментом регулювання економічних і соціальних процесів в державі.

2. Облік розрахунків з бюджетом займають важливе місце в системі облікової інформації. Це набуло ще більшої актуальності у зв'язку з прийняттям нового законодавства щодо даних розрахунків, та при визначенні показників фінансової і податкової звітності, що вимагає додаткових розрахункових операцій для визначення бази оподаткування і податкових зобов'язань.

3. В сучасних умовах, коли існують паралельно бухгалтерська і податкова звітності, актуальним є пошук шляхів зближення податкових і бухгалтерських реєстрів, що дасть змогу значно знизити затрати на облік і суттєво поліпшити облікову інформацію. Для цього, на нашу думку, потрібно: об'єкт оподаткування визначати виключно на основі чинної бухгалтерської інформації без додаткових розрахунків; використовувати єдині правила обчислення фінансових результатів для потреб оподаткування; ліквідувати виписку податкових накладних, а використовувати дані бухгалтерського обліку, які накопичуються у вигляді оборотів за рахунками відповідного класу протягом звітного періоду.

4. В сучасних умовах пріоритетне значення повинно надаватись внутрішньогосподарському контролю розрахунків з бюджетом. Складність економічних взаємозв'язків господарських структур в умовах ринку, а також зміна функцій держави в управлінні економікою сприяли перетворенню внутрішньогосподар-

ського контролю як універсального інструменту оцінки управлінських рішень. Ефективність управління все більшою мірою залежить від врахування швидких і непередбачуваних змін зовнішнього середовища кон'юнктури і прямих споживачів, з одного боку, та раціонального використання ресурсів підприємства - з іншого.

5. У визначенні розміру зобов'язань за платежами до бюджету важливе значення має аудит, особливо внутрішньогосподарський аудит, сутність якого полягає, на нашу думку, у виявленні, аналізі та оцінці показників і тенденцій, а також співвідношень між показниками фінансової діяльності суб'єкта господарювання, що перевіряється. Аудиторські процедури являють собою різновид перевірок фінансової інформації шляхом проведення досліджень і порівняння даних і тенденцій.

6. Формування облікової політики для цілей оподаткування є непростим процесом, що вимагає наявності організаційних і технічних можливостей. Процес формування облікової політики не закінчується після затвердження Наказу про облікову політику, а продовжується з врахуванням змін законодавства. Тому основним завданням підприємства на сьогодні є забезпечення обґрунтованих положень облікової політики загалом так облікової політики для цілей оподаткування, а з боку законодавця - надання дієвої допомоги суб'єктам господарювання у її розробці. Не може існувати універсального Наказу про облікову політику. Кожен суб'єкт господарювання повинен враховувати систему оподаткування та особливості своєї господарської діяльності. Як показало дослідження організація бухгалтерського фінансового обліку на підприємстві здійснюється на підставі облікової політики підприємства, яка повністю відповідає нормативно-правовим вимогам й національним стандартам бухгалтерського обліку.

Запровадження в життя цих рекомендацій дасть змогу підприємству проводити ефективну політику по розрахунках щз бюджетом та приймати вірні управлінські рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безверхий К.В. Особливості обліку і звітності за податком на додану вартість в контексті законодавчих новацій. URL: http://knutd.com.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/2015/Bezverhij_1_20.pdf
2. Бідюк О.О., Шара Є.Ю. Облік і звітність в оподаткуванні: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 496 с.
3. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: підруч. 2-е вид., перероб. і доп. Житомир: ЖІТІ, 2006. 640 с
4. Воськало В.І., Хом'як Р.Л., Лемішовський В. І., Мохняк В.С. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб. Бухгалтерський центр «Ажур», 2010. 440 с.
5. Верига Ю.А. Бухгалтерська фінансова звітність підприємства: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: 1111 Видавничий дім «Комп'ютерсервіс», 2008. 472 с.
6. Верига Ю.А., Левченко З.М., Ватуля І.Д. Звітність підприємств. 2-ге видання, доповнене і перероблене. Навчальний посібник К.: Центр учбової літератури, 2008. 776 с.
7. Герасим П. М, Журавель Г.П., Хомин П.Я. Курс фінансового обліку: навч. посіб. К. : Знання, 2007. 566 с.
8. Гуцаленко Л., Сидорук Я. Аудиторський висновок чи звіт: дискусійні аспекти. Ефективна економіка. 2017. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5680> (дата звернення: 18.03.2024).
9. Давидов Г.М., Шалімова Н.С. Звітність підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., стер. К.: Знання, 2011. 623 с.
10. Електронне оподаткування: сутність та перспективи застосування: монографія. П.В. Мельник, А.М. Новицький, О.А. Долгий, С.П. Ріпа та ін.; за заг. ред.. П.В. Мельника. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2010. 332 с.
11. Заможна Т., Мельничук О. Місце податкової звітності в системі економічної інформації. Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аудиту, аналізу й оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвит-

ку: матеріали між нар. Наук.-практ. конф. 14 грудня 2016 р. Тернопіль: Крок, 2016. с. 165-168.

12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 291 (зі змінами і доповненнями): URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 28.04.2024)

13. Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. № 69 (зі змінами та доповненнями від 26 травня 2000 р. № 115) (зі змінами і доповненнями): URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-98#Text> (дата звернення 15.04.24)

14. Інструкція зі статистики кількості працівників: Наказ Державного комітету статистики України від 28.09.2005 р. № 286.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1442-05#Text> (дата звернення 02.03.2024)

15. Карлова І.О., Поліщук О.І. Електронна звітність та «законні» її користувачі в умовах сучасного інформаційно-комунікативного середовища URL: http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/30_2_econ_2014/082-089.pdf (дата звернення 01.04.2024)

16. Катеринець Н. Облік праці за новими формами. 2009. № 5. с. 3-4.

17. Кодекс Законів про Працю України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/%D0%BA%D0%B7%D0%BF%D0%BF> (дата звернення 16.03.2024)

18. Косміна Р. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік: навч. посіб. К.: Вища школа, 2008. 255 с.

19. Красота О. Економічна сутність податкового аудиту. Економіка і суспільство. 2016. № 4. С. 343-346.

20. Крутова А.С., Янчев А.В. Перспективи гармонізації обліку в Україні в рамках податкової реформи. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/764/1/4.pd> (дата звернення 27.03.2024)

21. Лазур С.П. Етапи розвитку податкової системи України: завдання для подальшого функціонування. Науковий вісник Ужгородського університету.

2016. Випуск 1(47). Т.2. с. 89-94.

22. Лега О.В. Податкова звітність: еволюція визначення. Інноваційна економіка. 2013. №3. с. 300-303.

23. Литвин Ю.Я. Податковий облік: хто його повинен вести, або як допогти бухгалтеру у його відносинах з ДПА? Світ бухгалтерського обліку. 1997 № 6 С. 5.

24. Малишкін О.І. Облік і аудит податків в Україні: теорія, методологія, практика. навчально-практичний посібник К.: Центр учбової літератури, 2013. 376 с.

25. Мединська Т. В. Аналіз нормативно-правової бази у сфері податкового стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні. Торгівля, комерція, підприємництво: збірник наукових праць. Львів: Львівська комерційна академія, 2010. Вип.11. С. 150-155.

26. Мединська Т. В. Спеціальні податкові режими у Податковому кодексі України. Наукові дослідження молоді: IV звітна науково- практична конференція студентів, аспірантів та викладачів (25 квітня 2012р.).Київ-Дубно, 2012.С 44-48.

27. Мединська Т. В., Балянда О. С. Особливості реформування спрощеної системи оподаткування в Україні. Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. Львів: РВВ НЛТУ України, 2012. Вип. 22.01. С 302 307.

28. Мельник Т. Податкова звітність в електронному вигляді : теорія і практика. Бухгалтерський облік і аудит. 2008. №2 10. с. 43 - 47.

29. Мельничук О.В. Доход в аспекті бухгалтерського і податкового обліку. Збірник наукових праць ПДАТА. 2000. № 8. С. 315-318.

30. Мельничук О.В. Передумови виникнення податкового обліку. Економіка АПК. №5. с.73-79.

31. Мельничук О.В. Подання звітності в електронному вигляді: переваги та недоліки. Економічний дискурс. 2014. Випуск 2. С. 297 - 300.

32. Мельничук О.В., Проблематичність податкової методики визначення об'єкта оподаткування при обчисленні податку на прибуток. Бюджетно-податкова політика: теорія, практика, проблеми. Ірпінь, 2004. С. 266-269.

33. Мельничук О.В., Узгодження фінансової та податкової звітності щодо відображення витрат підприємства. Збірник наукових праць. 2007. Випуск 15. Том 2. С. 227-231.
34. Микитенко Т., Міщенко Т. Методологічні основи податкової звітності в Україні. Бухгалтерський облік і аудит. 2009. №8-9. С. 61-69.
35. Михалків А. Роль аудиту в забезпеченні достовірності фінансової звітності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6 (2). С. 105-107.
36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.12.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 28.03.2024)
37. Огійчук М.Ф. Суть прибутку та підходи до методики його визначення. Економіка АПК. 1998. № 6. с. 31.
38. Орлов І.В. Звітність підприємств: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» 3-є вид., допов. і перероб. Житомир: ЖДТУ, 2008. 484 с.
39. Петрик О., Давидов Г., Редько О. та ін. Аудит оподаткування підприємств: навч. посіб. Київ: ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. 352 с.
40. Пирець Н.М., Паненко А.І. Проблеми узгодженості податкового і бухгалтерського обліку в контексті витрат і доходів. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2014. Випуск 1(10), том. 1. с. 273-279.
41. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств, затверджений наказом МФУ від 09.12.2011 р. №z1556-11: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення 21.03.2024)
42. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). *Законодавство України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17#Text> (дата звернення: 18.03.2024).

43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99, № 318 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 10.04.2024).

44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. №39 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 28.04.2024).

45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 26 «Виплати працівникам»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 жовтня 2003 р. № 601 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text> (дата звернення: 08.05.2024).

46. Пономарьова Т.В. Автоматизація обліку розрахунків з ПДВ: підходи та практичні рішення. Вісник НТУ «ХПІ». 2013. № 66. с. 22-30.

47. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 р. (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. *Законодавство України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 16.03.2024)

48. Про відпустки. Закон України від 15.11. 1996 р. № 504/96-ВР: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.03.2024)

49. Про електронні документи та електронний документообіг Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 03.04.2024)

50. Про затвердження типових форм первинного обліку по розрахунках з робітниками і службовцями по заробітній платі: Наказ Міністерства статистики України від 05.12.2008 р. № 489.: URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=11571030>. (дата звернення: 16.04.2024)

51. Савін А. Методика аудиту оподаткування. URL: http://www.elitarium.ru/metodika_audita_nalogooblozhenija (дата звернення: 22.04.2024)

52. Сутність податкового аудиту і процедури, що виконуються в процесі податкового аудиту. URL: <https://bessarabiamform.com/2016/02/podatkoviy-audit-z-auditorskoyu-kompanyu-psp-audit> (дата звернення: 13.05.2024)

53. Теремецький В.І. Електронна податкова звітність: міжнародний досвід та проблеми впровадження в Україні. Право і суспільство. 2012. №3. с. 92 - 98.

54. Ткаченко М. Розуміння аудитором системи внутрішнього контролю підприємства. Міжнародний стандарт аудиту 315. Незалежний аудитор. 2013. № 8 (19). С. 32-36.

55. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підруч. для студ. скон. спец. ВНЗ. 6-вид., перероб. і доп. К.: а.с.К., 2005. 784 с.

56. Тофан І.М. Особливості застосування електронної звітності в оподаткуванні. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2013. №1. с. 222 - 229.

57. Фоміна Т. Основні етапи проведення аудиту податків, зборів, обов'язкових платежів. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2010. Вип. 18 (2). С. 228-233.

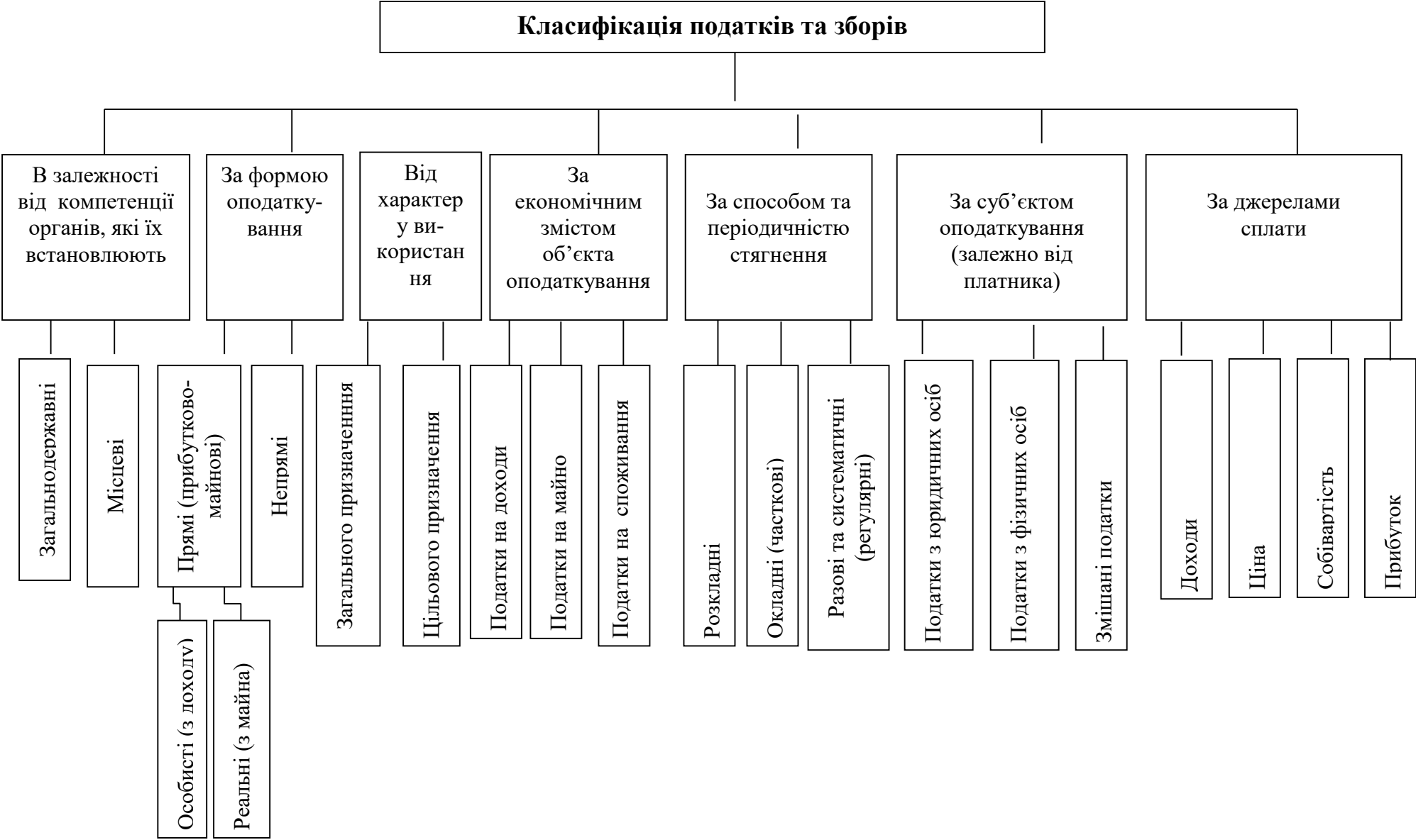
58. Фоміна Т. Порядок оподаткування переробних підприємств та виплати компенсацій сільськогосподарським товаровиробникам. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2013. Вип. 24. С. 272-278.

59. Чебанова Н. В., Єфименко Т. І. Фінансовий облік: підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2007. 704 с.

60. Чебанюк О.М., Мединська Т.В. Спрощена система оподаткування: загальні положення, облік і звітність. Навчально-практичний посібник. К. : Алерта, 2013. 208 с.

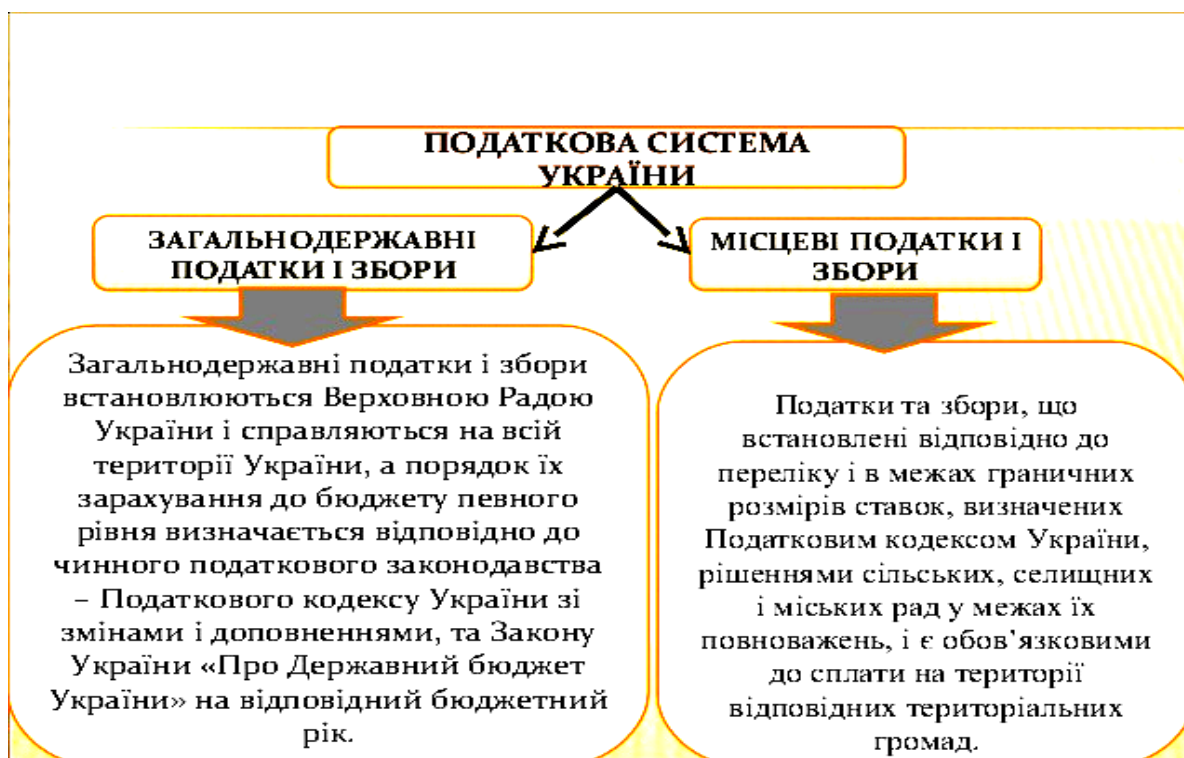
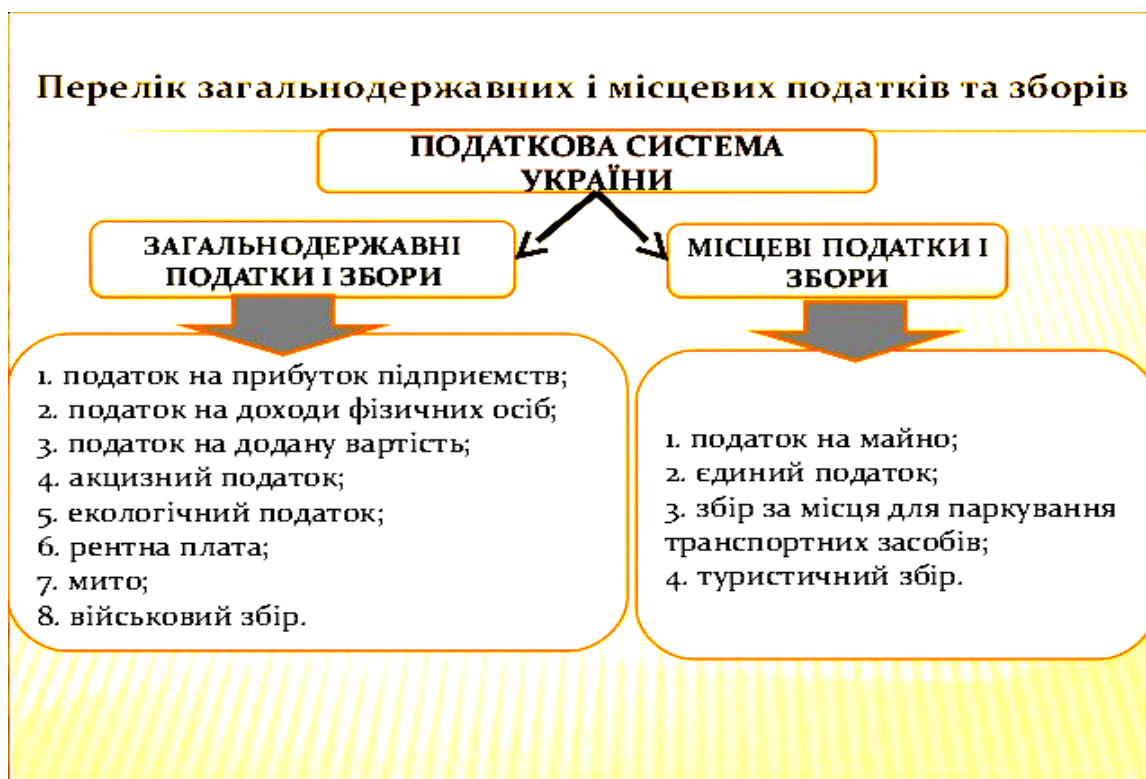
61. Чернелевський Л.М., Редзюк Т.О. Податковий облік і контроль. навчальний посібник. - 2-ге вид., переробл. і доп.. К.: Пектораль, 2006. 316 с.

Додаток А - Класифікація податків та зборів за різними ознаками

Додаток Б

Класифікація податків згідно Податкового кодексу України

Додаток В

Як перевірити стан розрахунків з бюджетом онлайн?

Отримати витяг з інформаційної системи органів ДПС за формою «F/J1400204» в Е-кабінеті

У приватній частині Електронного кабінету платника створити Запит про отримання витягу щодо стану розрахунків з бюджетами та цільовими фондами за даними органів ДПС за формою «F/J1300204»

Заповнити, зберегти, підписати і відправити Запит

Відповідь на Запит надсилається платнику в Електронний кабінет **не пізніше 15 робочих днів** з дня його отримання у вигляді витягу з інформаційної системи органів ДПС щодо стану розрахунків платника з бюджетом та цільовими фондами за формою «F/J1400204»

Витяг можна переглянути у вкладці **Вхідні документи** меню Вхідні/вихідні документи

Витяг формується **станом на дату відправлення** Запиту до органів ДПС (з урахуванням строків давності)

Переглянути в режимі реального часу в Е-кабінеті

Меню «Стан розрахунків з бюджетом» приватної частини Електронного кабінету надає доступ до облікових показників інтегрованих карток платників

У цьому меню можна переглянути в режимі реального часу інформацію про розрахунки з бюджетом у розрізі:

- органу ДПС
- назви податку (платежу), платіж (код)
- бюджетного рахунку

Натиснувши на назву податку (платежу), відкриється інтегрована картка обраного податку (платежу), яка містить таку інформацію:

- дата та код операції
- сума операції
- нараховано/зменшено
- сплачено/повернуто
- сальдо розрахунків
- сплачено/повернуто пеню
- залишок несплаченої пені

Вивантажити отриману (сформовану) інформацію можна у **форматі XLS**

Переваги електронного сервісу «Електронний кабінет платника»

			
Працює за допомогою персональних комп'ютерів та смарт-пристроїв	Вхід до особистого кабінету за наявності ЕЦП будь-якого АЦСК	Працює цілодобово (у т.ч. святкові та вихідні дні)	Без встановлення програмного забезпечення
			
Отримання інформації та листування з ДПС в режимі он-лайн	Контроль стану розрахунків з бюджетом	Для фізичних осіб можливість сплати податків	Сервіс «Електронний кабінет для громадян»
			
Не потрібно відвідувати ЦОП	Економія часу	Працює безкоштовно	Доступ до відкритої інформації без ЕЦП

Додаток Д

Програма аудиту розрахунків з бюджетом та її завдання у ТОВ «Чорноморська іграшка»

№ п/п	Перелік аудиторських процедур	Період проведення	Виконавець	Робочі документи аудитора
1	Аудит загальнодержавних податків і зборів	Протягом року	Соболь К.В.	
1.1	Аудит податку на додану вартість: а) установлення строків сплати податку; б) перевірка можливості застосування пільг; в) перевірка формування оподаткованої бази; г) перевірка правомірності відрахувань; д) перевірка правильності складання й своєчасності здачі декларацій.	По строках сплати податку (зборів)		Регістри бухгалтерського обліку, книги купівель і продажів, журнали реєстрації рахунків-фактур, платіжні доручення, виписки банку, декларації по ПДВ
1.2	Аудит розрахунків по податку на прибуток: а) установлення строків сплати податку; б) перевірка формування оподаткованої бази; в) перевірка правомірності застосування відрахувань; г) перевірка правильності складання й своєчасності здачі декларацій.	По строках сплати податку (зборів)		Регістри бухгалтерського обліку, платіжні доручення, виписки банку, декларації по акцизах
1.3	Аудит розрахунків по податку на доходи фізичних осіб: а) перевірка формування оподаткованої бази; б) перевірка правомірності застосування відрахувань; в) перевірка правильності й своєчасності сплати податку	По строках сплати податку (зборів)		Регістри бухгалтерського обліку, податкові картки обліку ПДФО, розрахунково-платіжні відомості, платіжні доручення, виписки банку, декларації по ПДВ
	І т. д.			

Додаток Е

СТРУКТУРА МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ

ЗБІР ЗА МІСЦЯ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Платники збору:

- Юридичні особи;
- Філії, відділення, представництва юридичних осіб;
- Фізичні особи-підприємці

які згідно з рішенням відповідної ради організовують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках

Об'єкт оподаткування:

Земельна ділянка, яка згідно з рішенням відповідної ради, спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету

База оподаткування:

- площа земельної ділянки, відведена для паркування;
- площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету

Ставки збору встановлюються:

- за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів;
- у гривнях за 1 кв. метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності;
- у розмірі до 0,075 відсотка мінімальної заробітної плати

Сплачується збір щоквартально за місцезнаходження об'єкта оподаткування

Ставка збору та порядок сплати збору до бюджету встановлюються відповідною сільською, селищною, міською радою або радою об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад

Джерело: Податковий кодекс України, ст. 268¹

Згідно з пунктом 10.3 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради вирішують питання щодо встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів

Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України збір за місця для паркування транспортних засобів зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)

ТУРИСТИЧНИЙ ЗБІР

Платники збору:

- Громадяни України;
- Іноземці;
- Особи без громадянства

які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення відповідної ради про встановлення туристичного збору, та отримують послуги з тимчасового проживання із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Справляння збору може здійснюватися:

- адміністраціями готелів, кемпінгів, мотелів, гуртожитків для приїжджих та іншими закладами готельного типу, санаторно-курортними закладами;
- квартирно-посередницькими організаціями, які направляють неорганізованих осіб на поселення у будинки (квартири), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму;
- юридичними особами або фізичними особами - підприємцями, які уповноважуються відповідною радою справляти збір на умовах договору, укладеного з відповідною радою

Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 відсотка до бази справляння збору

База оподаткування:

вартість усього періоду проживання (ночівлі) за вирахуванням податку на додану вартість.

До вартості проживання не включаються витрати:

- на харчування;
- побутові послуги;
- телефонні рахунки;
- оформлення закордонних паспортів дозволів на в'їзд (віз);
- обов'язкове страхування;
- витрати на усний та письмовий переклади;
- інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду.

Особливості справляння збору:

Податкові агенти справляють збір під час надання послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням (ночівлею), і зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунок (квитанції) на проживання

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу

Джерело: Податковий кодекс України ст. 268

Згідно з пунктом 10.3 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради вирішують питання щодо встановлення туристичного збору

Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України туристичний збір, зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)

ЄДИНИЙ ПОДАТОК

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності		Ставки, умови звітування та сплати
1 група	- Фізичні особи-підприємці; - Не використовують найманих працівників; - Обсяг доходу ≤ 300 тис. грн. на рік; - Виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадження господарської діяльності з надання побутових послуг населенню	- До 10% ПМ*; - Звітний період – 1 рік; - Термін сплати податку – не пізніше 20-го числа поточного місяця; - Декларація подається раз на рік
2 група	- Фізичні особи-підприємці; ≤ 10 найманих працівників; - Обсяг доходу ≤ 1,5 млн. грн. на рік; - Надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	- До 20% МЗП**; - Звітний період – 1 рік; - Термін сплати податку – не пізніше 20-го числа поточного місяця; - Декларація подається раз на рік.
3 група	- Фізичні особи-підприємці, юридичні особи; - Не обмежена кількість найманих працівників; - Обсяг доходу ≤ 5 млн. грн. на рік	5% доходу; 3% доходу при сплаті ПДВ; - Звітний період – календарний квартал; - Строк подання звіту – 40 днів після закінчення кварталу; - Термін сплати – 10 календарних днів після подання звіту
4 група	С/г товаровиробники, у яких частка с/г товаровиробництва за попередній звітний рік становить не менше 75 відсотків. Розмір ставок податку з одного гектара с/г угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування***): Звіт подається не пізніше 20-го лютого; Податок сплачується поквартально: - у I кварталі – 10%; - у II кварталі – 10%; - у III кварталі – 50%; - у IV кварталі – 30%	Розмір ставок податку з 1-го гектара: 0,95% – для ріллі, сіножатей і пасовищ; 0,57% – для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях 0,57% – для багаторічних насаджень; 0,19% – для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях; 2,43% – для земель водного фонду; 6,33% – для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту

* ПМ – прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на 1 січня звітного року

** МЗП – мінімальна заробітна плата, встановлена на 1 січня звітного року

***Базою оподаткування податком для платників єдиного податку 4 групи є грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь, з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року нормативна

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів:

- податку на прибуток підприємств;
- податку на доходи фізичних осіб;
- податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;
- земельного податку, крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються ними для провадження господарської діяльності (крім платників 4 групи);
- рентної плати за спеціальне використання води (для платників 4 групи)

Фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними та міськими радами для фізичних осіб - підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності

Джерело: Податковий кодекс України, розділ 14 глава 1

Згідно з пунктом 10.2 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради обов'язково встановлюють єдиний податок

Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України єдиний податок зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)

ПОДАТОК НА МАЙНО

Податок на майно складається з:

- податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- транспортного податку;
- плати за землю.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Платники податку:

фізичні та юридичні особи, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості

Об'єкт оподаткування:

- об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в т. ч. його частка;
- обчислюється контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно

База оподаткування:

загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток

Строки сплати податку:

- фізичними особами – протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;
- юридичними особами – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що наступає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації

Ставки податку:

- встановлюються за рішенням відповідної ради в залежності від місця розташування та типів об'єктів нерухомості;
- розмір ставки не перевищує 1,5% розміру МЗП, за 1 м² бази оподаткування;
- збільшується на 25000 грн. для житлового об'єкта, площа якого перевищує 300 м² (для квартири) та/або 500 м² (для будинку)

База оподаткування зменшується:

- для квартири (квартир) незалежно від їх кількості – на 60 м²;
- для житлового будинку (будинків) незалежно від їх кількості – на 120 м²;
- для різних типів об'єктів житлової нерухомості, в т. ч. їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток), – на 180 м²

Джерело: Податковий кодекс України, ст. 266

Транспортний податок

Платники податку:

фізичні та юридичні особи, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що є об'єктами оподаткування

Об'єкт оподаткування:

Легкові автомобілі які відповідають таким вимогам:

- з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно);
- середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати

База оподаткування:

Базою оподаткування є легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування

Строки сплати податку

- фізичні особи – протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;
- юридичні особи – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що наступає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації

Ставка податку:

25 000 грн.

на рік за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування

Щороку до 1 лютого

Міністерство економічного розвитку та торгівлі України розміщує на своєму офіційному веб-сайті перелік легкових автомобілів які відповідають критеріям об'єкта оподаткування

Джерело: Податковий кодекс України, ст. 267

Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України місцеві податки, зараховуються до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)

Згідно з пунктом 10.3 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради вирішують питання щодо встановлення податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки

Згідно з пунктом 10.2 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради обов'язково установлюють транспортний податок

Плата за землю включає:	• земельний податок; • орендну плату за землю
Земельний податок	
Платники податку: власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі	
База оподаткування: ▪ нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації; ▪ площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено	 Рішення рад щодо нормативної грошової оцінки земельних ділянок, розташованих у межах населених пунктів, офіційно оприлюднюється відповідним органом місцевого самоврядування до 15 липня року
Ставки податку: Грошову оцінку проведено (незалежно від місцезнаходження): ▪ не більше 3% від нормативної грошової оцінки земельної ділянки; ▪ не більше 1% для земель загального користування; ▪ від 0,3% до 1% для сільськогосподарських угідь; ▪ не більше 12% грошової оцінки ділянки, що перебуває у постійному користуванні суб'єктів господарювання Грошову оцінку не проведено (за межами населених пунктів): ▪ земельні ділянки – не більше 5% від нормативної грошової оцінки площі ріллі по області; ▪ для сільськогосподарських угідь – від 0,3% до 5% від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по області	 Органи місцевого самоврядування встановлюють ставки плати за землю, пільги щодо земельного податку, та до 25 грудня року подають відповідному контролюючому органу рішення щодо ставок та наданих пільг юридичним та/або фізичним особам Джерело: Податковий кодекс України, розділ XII, ст.269 – 287
Орендна плата	
Платники орендної плати: Орендар земельної ділянки	
Об'єкт оподаткування: Земельна ділянка, надана в оренду	 Підставою для нарахування орендної плати за земельну ділянку є договір оренди такої земельної ділянки
Розмір орендної плати встановлюється у договорі оренди, але річна сума платежу: ▪ не може бути меншою розміру земельного податку, встановленого для відповідної категорії земельних ділянок на відповідній території; ▪ не може перевищувати 12 відсотків нормативної грошової оцінки. ▪ може перевищувати граничний розмір орендної плати у разі визначення орендаря на конкурентних засадах. ▪ для пасовищ у населених пунктах, яким надано статус гірських, не може перевищувати розміру земельного податку.	 Розмір та умови внесення орендної плати встановлюються у договорі оренди між орендодавцем (власником) і орендарем Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, повинні до 1 лютого подавати контролюючому органу переліки орендарів, з якими укладено договори оренди землі. Джерело: Податковий кодекс України, розділ XII, ст. 288-289
 Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)	 Згідно з пунктом 10.2 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради обов'язково встановлюють земельний податок та орендну плату за землю